

**PROGRAM WYCHOWAWCZO -
PROFILAKTYCZNY
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 14
IM. KAWALERÓW ORDERU
UŚMIECHU
W RUDZIE ŚLĄSKIEJ**

rok szkolny 2023/2024

I. Wstęp.

"W wychowaniu chodzi o to, żeby człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem - o to, ażeby bardziej był, a nie tylko więcej miał; aby więc poprzez wszystko, co ma, co posiada, umiał bardziej i pełniej być człowiekiem, to znaczy, ażeby również umiał bardziej być nie tylko z drugimi, ale i dla innych..."

Jan Paweł II(Przemówienie w UNESCO 02.06.1980)

Rodzina i szkoła są środowiskami decydującymi o tym, w jakiej formie dokona się późniejsze wejście człowieka w społeczeństwo. Aktywny udział jednostki w życiu społecznym uzależniony jest w dużej mierze od oddziaływania rodziny, szkoły i ich wpływu na jej rozwój osobowy.

W zakresie wychowania nauczyciele mają funkcję wspomagającą i uzupełniającą w stosunku do rodziców. Dlatego niezbędna jest jak najściślejsza współpraca szkoły z domem rodzinnym oraz zgodne współdziałanie nauczycieli i rodziców w budowaniu osobistego świata wartości ucznia. Udział rodziców w dziele wychowawczym szkoły jest niezbędny i wyraża się w ich zaangażowaniu w życiu szkolnej wspólnoty zarówno poprzez ciągły kontakt z wychowawcami, nauczycielami, dyrekcją, jak i poprzez włączanie się w organizację wspólnych przedsięwzięć. Tylko porozumienie wychowawców i rodziców zapewnia sukces w pracy wychowawczej.

Nadrzędnym celem pracy edukacyjnej naszej szkoły jest wszechstronny i harmonijny rozwój ucznia w zakresie trzech równoważnych wymiarów:

- wiedzy,
- umiejętności,
- wychowania.

Naszym dążeniem jest dbałość o integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny i moralny każdego ucznia.

Oznacza to, że wychowanie nie jest ani dodatkowym, ani odrębnym, ani priorytetowym zadaniem szkoły. **Wychowanie stanowi integralną część działalności każdego nauczyciela i całej szkoły. Nauczamy, wychowując i wychowujemy, nauczając.**

Wartości uwzględnione w szkolnym programie wychowawczym przekazywane będą w ramach:

- edukacji wczesnoszkolnej,
- nauczania poszczególnych przedmiotów,
- lekcji do dyspozycji wychowawców,
- ścieżek edukacyjnych,
- zajęć pozalekcyjnych (świetlica, koła zainteresowań itp.),
- organizacji szkolnych,

- świąt oraz uroczystości klasowych i szkolnych,
- zajęć pozaszkolnych (wycieczki, teatr, muzeum, kino itp.),
- programów o wąskim spektrum tematycznym.

II. Podstawy prawne programu wychowawczo - profilaktycznego.

Podstawę prawną programu wychowawczego szkoły stanowią następujące dokumenty:

- Powszechna deklaracja praw człowieka;
- Konwencja o prawach dziecka;
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku, (Dz.U. z 1997r. Nr 78 poz. 483 ze zm.);
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 900).- Ustawa z dn. 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215 oraz z 2021 r. poz. 4);
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn.: tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 172);
- Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.);
- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (Dz.U. 199 Nr 111 poz. 535, t.j. Dz. U. z 2017 r. poz.882.);
- Ustawa z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 700).
- Ustawa z 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2022 r. poz. 1700 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1604);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1449).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U z 2017r. poz. 356)

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 21 maja 2001r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. z 2001r. Nr 61 poz. 624 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (DZ.U. z 2009r. Nr 4 poz. 17);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii;
- Rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z 13 lipca 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz.U. z 2023 r. po. 1367) – zmiana w zakresie § 13 (dot. modyfikacji programu wychowawczo-profilaktycznego).
- statut szkoły;

III. Wychowanie a profilaktyka.

Współcześnie profilaktyki i wychowania nie da się od siebie oddzielić. Bez względu na style pracy, cele i zadania profilaktyczne winny stanowić integralną część programów wychowawczych. Chodzi bowiem o jak najwcześniejsze zapobieganie konkretnym, zdefiniowanym zagrożeniom. Działania te odnoszą pożądany skutek dopiero wtedy, gdy odbywać się będą równocześnie na różnych obszarach. Ochronę dzieci najskuteczniej zapewni **wychowanie** - rozumiane jako budowanie dobra oraz **profilaktyka** czyli ochrona przed złem.

Program obejmuje działania wobec środowiska szkoły, dotyczące całej placówki, poszczególnych zespołów klasowych, indywidualnych dzieci, a także rodziców, bez których właściwe oddziaływania profilaktyczno – wychowawcze nie są możliwe.

Poprzez ten program pragniemy, by nasi wychowankowie wzrastali w poczuciu własnej adekwatnej wartości, zaufania do znanych osób dorosłych, bezpieczeństwa oraz by potrafili znaleźć właściwe miejsce w grupie rówieśników. Chcemy, aby dzieci znały jasne zasady regulujące ich prawa, ale i obowiązki - by wiedziały czego się od nich oczekuje, ale także, na co mogą liczyć. Dzieci nieradzące sobie z negatywnymi uczuciami sprawiają dużo trudności – są niezdyscyplinowane, naruszają panujące zasady, destruktywnie wpływają na rówieśników. Nasze oddziaływania wychowawczo – profilaktyczne kierujemy tak, by prowadzić do kształtowania osobowości naszych wychowanków, w taki sposób, aby umieli hamować swoją agresję.

Duży nacisk w naszych oddziaływaniach kładziemy na radzenie sobie dzieci z **rozwiązywaniem problemów, rozumienie siebie i otoczenia, kształtowanie umiejętności zgodnego współżycia z rówieśnikami, ale także dbania o własne zdrowie i bezpieczeństwo różnych sytuacjach.**

Wobec uczniów należących do grup podwyższonego ryzyka planowane są działania profilaktyczne powstrzymujące rozwój dysfunkcji i korygujące funkcjonowanie w zagrożonym środowisku. Tylko intensywna, cykliczna indywidualna i grupowa praca z tymi uczniami może korygować ich zaburzone zachowania i wspierać zachowania pożądane.

Włączenie w oddziaływania wychowawczo - profilaktyczne rodziców, daje możliwość skuteczniejszego, bo wielostronnego wpływu na harmonijny rozwój naszych uczniów, dlatego tak dużą wagę przywiązujemy do współpracy z rodzicami.

IV. Ogólna charakterystyka środowiska szkolnego.

Do Szkoły Podstawowej nr 14 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Rudzie Śląskiej uczęszczają uczniowie w wieku od 6 do 16 lat. Środowisko szkoły jest bardzo zróżnicowane. Rodziny uczniów zamieszkują głównie osiedla, w tym bloki oraz domy szeregowy, a także kamienice. Duża część rodzin to środowiska związane z branżą górniczą. Rodzice uczniów to w zdecydowanej większości aktywni zawodowo, przedstawiciele rozmaitych zawodów. Część rodzin boryka się z problemem bezrobocia, niektóre rodziny korzystają z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Uczniowie w większości wychowują się w rodzinach pełnych, choć w społeczności uczniowskiej są też dzieci wychowywane w rodzinach zrekonstruowanych albo samotnie przez jednego z rodziców. Wielu uczniów wychowuje się w rodzinach wielodzietnych. Kilkanaście rodzin objętych jest nadzorem kuratora sądowego, w paru rodzinach prowadzona jest procedura Niebieskiej Karty z uwagi na przemoc domową, w kilkunastu występuje problem alkoholowy w rodzinie. Na terenie szkoły nie odnotowano przypadków rozprowadzania i stosowania narkotyków oraz alkoholu. Kilkoro uczniów klas starszych eksperymentuje z paleniem papierosów/e-papierosów. W stosunku do nich podjęta jest systematyczna współpraca z rodzicami. Nie działają żadne sekty ani inne nieformalne grupy o podłożu kryminogennym.

V. Misja szkoły.

Nasza placówka jest miejscem wszechstronnego rozwoju osobowego ucznia w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym. Nasze działania skierowane są na tworzenie warunków niezbędnych do zapewnienia uczniowi poczucia bezpieczeństwa, wzmacniania własnej wartości i akceptacji oraz komfortu psychicznego w procesie integracji ze środowiskiem. Pragniemy kierunkować ucznia w dążeniach do zbudowania właściwej hierarchii wartości i wdrażanie do realizowania własnych potrzeb z poszanowaniem drugiego człowieka.

Hasło, które nam przyświeca to:

"Moja szkoła - mój drugi dom"

czyli: bezpieczeństwo, przyjaźń, partnerstwo, dobro, szczerść, odpowiedzialność, twórcze działanie, pozytywne myślenie, poszukiwanie wartości moralnych, radość i zabawa, nagrody.

Działamy po to, aby:

nasi uczniowie:

1. zostali wyposażeni w wiedzę i umiejętności potrzebne do dalszego etapu kształcenia,
2. umieli odróżniać dobro od zła i dokonywać trafnych wyborów,
3. lubili szkołę,

rodzice naszych uczniów:

1. byli zadowoleni z efektów kształcenia i wychowania,
2. wspomagali nas w różnych przedsięwzięciach,
3. chętnie uczestniczyli w życiu szkoły.

Robimy to poprzez:

1. dobrze dobrane programy nauczania,
2. nowoczesne metody nauczania,
3. stałe doskonalenie kadry pedagogicznej,
4. klarowny system oceniania,
5. właściwe wyposażenie w środki dydaktyczne,
6. stałą współpracę z rodzicami i z różnymi organizacjami wspierającymi szkołę,
7. organizację imprez i zajęć pozalekcyjnych.

Jesteśmy szkołą:

1. promującą dobro, rozwijającą wrażliwość na dobro, ukazującą atrakcyjność dobra,
2. zapewniającą poszanowanie godności i praw każdego dziecka,
3. kultywującą wartości, tradycje oraz tożsamość indywidualną, kulturową, narodową, regionalną i etniczną,
4. demokratycznego rozwiązywania problemów,
5. wzajemnego szacunku, zaufania i tolerancji,
6. zaangażowania w naukę, pracę i zabawę,
7. wspierającą partnerstwo i współpracę między rodzicami i nauczycielami.

Ogólne zasady współżycia w szkole.

1. Wszyscy jesteśmy ludźmi: duży, mały, dziecko, mama, tata, uczeń, nauczyciel. Każdy ma prawa i obowiązki. Szanujmy się nawzajem.

2. Błądzić jest rzeczą ludzką, ale ten, kto rozumie, że popełnił błąd, ma obowiązek go naprawić. Na błędach uczą się wszyscy.
3. Każdy ma prawo i obowiązek budować własny system wartości oparty na powszechnie rozumianych i akceptowanych pojęciach dobra, prawdy i piękna.
4. Wolność jednego człowieka nie może ograniczać wolności innych ludzi.
5. Nikomu nie wolno krzywdzić siebie i innych.

VI. Wizja szkoły i model absolwenta.

Wizja:

Chcemy zapewnić uczniowi odpowiedni poziom kształcenia i wychowania poprzez ciekawe zajęcia dydaktyczne i bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych we współpracy z ośrodkami kulturalnymi i sportowymi. Uczeń może liczyć na fachową opiekę i przyjazną atmosferę. Nowocześnie wyposażone klasy, w tym pracownie komputerowe, zielona pracownia oraz laboratorium przyszłości zachęcają dzieci do zdobywania wiedzy, a nowa sala gimnastyczna zapewnia warunki do prawidłowego rozwoju fizycznego dziecka. Rodzice naszych uczniów chętnie i na bieżąco uczestniczą w życiu szkoły.

Absolwent Szkoły Podstawowej nr 14 im Kawalerów Orderu Uśmiechu:

- dysponuje wiedzą i umiejętnościami na poziomie swoich możliwości,
- jest kreatywny, myśli twórczo, innowacyjnie i jest przedsiębiorczy,
- rozwija uzdolnienia i zainteresowania,
- przestrzega podstawowych norm i zasad społecznych,
- jest wrażliwy i otwarty na potrzeby innych, a także ciekawy świata,
- buduje pozytywne relacje społeczne,
- posiada umiejętność dokonywania właściwych wyborów,
- akceptuje siebie i potrafi radzić sobie z problemami,
- dba o własny rozwój fizyczny, prowadzi zdrowy styl życia,
- szanuje tradycje i kulturę regionu i narodu.

VII. Określenie zasad strategii wychowawczej programu.

Strategie wychowawcze niniejszego programu opierają się na założeniu, że do jego naczelných celów należy:

- rozwijanie rozumnego, przyjaznego stosunku do siebie oraz do drugiego człowieka,
- rozpoznawanie podstawowych wartości i ich właściwa hierarchizacja,
- kształtowanie postaw twórczych opartych na akceptowanym społecznie systemie wartości, ukierunkowanym na poszanowaniu godności własnej i drugiego człowieka,
- przygotowanie wychowanków do dokonywania świadomych wyborów oraz samodzielności na drodze do osiągnięcia przez nich sukcesu szkolnego na miarę ich możliwości,

- propagowanie i przestrzeganie norm etycznych.

Cele szczegółowe wypływające z założonych strategii to przede wszystkim:

Dla wychowanków:

- poszerzenie wiedzy w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zapewnienie wychowankom pełnego i harmonijnego rozwoju z poszanowaniem jego godności i podmiotowości,
- rozwijanie i poszerzanie umiejętności społecznych,
- wzmacnianie mocnych stron w dziecku,
- rozwijanie w dziecku talentów i zainteresowań,
- kształtowanie pozytywnego postrzegania drugiego,
- integracja środowiska klasowego
- uwrażliwienie dzieci na potrzeby rówieśników,
- wzmacnianie więzi w klasie,
- promowanie pozytywnych wzorców życia w klasie,
- kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
- uczenie się szacunku do siebie nawzajem poprzez respekt i wyrozumiałość wobec dzieci przeżywających różne zawirowania rodzinne (rozpad małżeństwa rodziców, choroba, brak pracy, uzależnienie),
- promowanie pozytywnych wzorców oraz norm postępowania,
- umożliwienie dzieciom dobrego funkcjonowania mimo przeciwności losu,
- przekonanie uczniów o wartości dobrego słowa skierowanego do kolegi,
- rozwijanie pięciu kluczowych kompetencji ważnych dla osiągnięć szkolnych, rozwoju społecznego i emocjonalnego poprzez:
 - a. rozpoznawanie emocji i radzenie sobie z nimi,
 - b. dostrzeganie perspektywy innych ludzi,
 - c. stawianie sobie pozytywnych celów,
 - d. podejmowanie odpowiedzialnych decyzji,
 - e. radzenie sobie w kontaktach interpersonalnych.

Dla nauczycieli i rodziców:

- doskonalenie przez nauczycieli i rodziców umiejętności stymulowania rozwoju uczniów oraz zapobiegania i rozwiązywania problemów wychowawczych,
- wzrost wiedzy w zakresie profilaktyki problemowej – znajomość czynników chroniących i czynników ryzyka, poznanie strategii profilaktycznych, zagadnień w zakresie zaburzeń rozwojowych i zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży.

VIII. Zadania szkoły jako środowiska wychowawczego.

Podstawowe zadania:

- opieka nauczycieli nad biologicznym, poznawczym, emocjonalnym, społecznym i moralnym rozwojem wychowanków,
- łagodne wprowadzenie uczniów w świat wiedzy,
- przygotowanie wychowanka do obowiązków ucznia, a w przyszłości do samodzielnego życia,
- przygotowanie do samorozwoju,
- skoordynowanie oddziaływań wychowawczo - profilaktycznych domu, szkoły i środowiska rówieśniczego.

IX. Główne zadania pracy wychowawczo – profilaktycznej.

Każdy nauczyciel realizuje zadania szkoły w zakresie nauczania, kształcenia umiejętności i postaw oraz wychowania.

Zadania wychowawcze realizowane są podczas wszystkich zajęć edukacyjnych. Należą do nich w szczególności:

- wprowadzanie uczniów w świat wartości w tym: ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele) oraz kształcenie i rozwijanie takich cech jak: pracowitość, rzetelność, wytrwałość, odpowiedzialność, motywacja, stawianie sobie celów i zdobywanie ich, aktywność,
- wzmacnianie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej,
- kształtowanie u wychowanków poczucia własnej godności oraz szacunku dla godności innych,
- kształtowanie wrażliwości i umiejętności kontaktowania się z drugim człowiekiem,
- rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość, zdolności spostrzegania i kojarzenia oraz koncentracji,
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- kształcenie postawy twórczej, myślenia refleksyjnego poprzez ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności,
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki poprzez poznawanie uzdolnień, poszerzanie zainteresowań, umiejętność pozyskiwania wiedzy i poszukiwania informacji,

- doskonalenie umiejętności oceny własnych zachowań, odwagi, autentyczności działań, otwartości i ufności oraz wyposażenie w niezbędne umiejętności pozwalające uczniom zrozumieć świat,
- wspieranie ucznia w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji,
- kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość,
- zachęcanie uczniów do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy,
- wyrabianie sprawności fizycznej, kształtowanie zdrowej rywalizacji,

Nauczyciel wychowawca:

- realizuje treści zajęć wychowawczych i pozalekcyjnych zgodnie z programem wychowawczo - profilaktycznym szkoły i potrzebami zespołu klasowego oraz rodziców,
- zapewnia uczniom i ich rodzicom wszelkich informacji na temat wymagań stawianych przez szkołę, podejmowanych przez nią działań oraz osiągnięć uczniów,
- kontaktuje się z rodzicami w zakresie rozpoznawania potrzeb, kontroli wypełniania obowiązku szkolnego, pomocy w organizowaniu oraz realizacji imprez szkolnych i klasowych,
- udziela wsparcia i pomocy wychowankom w trudnych sytuacjach szkolnych i życiowych,
- na bieżąco we współpracy z pedagogiem i psychologiem szkolnym rozwiązuje problemy wychowawcze,
- wspomaga zespół klasowy i w razie potrzeby inspirowanie inicjatywy i czuwa nad ich realizacją.

X. Ceremoniał i tradycje szkolne.

Szkoła Podstawowa nr 14 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu ma swego patrona. Szkoła przyjęła jako jeden z celów przyjęła Kształtowanie poczucia przynależności do wspólnoty narodowej oraz postawy patriotycznej i kultywowania tradycji. Najważniejszymi uroczystościami Szkoły są:

- a) Inauguracja roku szkolnego;
- b) Dzień Patrona Szkoły;
- c) Ślubowanie uczniów klas pierwszych Szkoły;
- d) Dzień Edukacji Narodowej;
- e) Rocznica Odzyskania Niepodległości;
- f) Rocznica Uchwalenia Konstytucji 3-go Maja;

- g) Dzień Dziecka;
- f) Zakończenie roku szkolnego.

Ponadto w tradycję szkoły wpisują się obchody i organizacje: akcji sprzątania świata, mikołajek, jasełek szkolnych i wigilii klasowych, Biesiady Śląskiej, kiermaszów świątecznych, balu karnawałowego, imprez charytatywnych, dnia zdrowego odżywiania, szkolnego Mam Talent, wieczorów słowno – muzycznych, Dnia Dziecka.

XI. Tryb postępowania w sytuacjach trudnych.

W bieżącej pracy nauczyciele napotykają wiele sytuacji w postępowaniu uczniów, które powodują dezorganizację procesu dydaktyczno-wychowawczego. Aby zapobiec eskalacji problemów, mając na celu eliminowanie przyczyn i przejawów niewłaściwych zachowań, opracowano procedury postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo oraz krytycznych. Wypracowane procedury postępowania mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa życia w szkole oraz ułatwienie i ujednoczenie postępowania osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo uczniów. Procedury te opisano w odrębnym dokumencie.

Celem wyżej wymienionych procedur jest:

- usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych szkoły w sytuacjach trudnych,
- wskazanie działań naprawczych (korekcyjnych, terapeutycznych),
- zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych poprzez wskazanie działań profilaktycznych,
- wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym ucznia.

Na podstawie przeprowadzonej ewaluacji dotychczasowych działań wychowawczo - profilaktycznych oraz aktualnej diagnozy czynników chroniących i czynników ryzyka, wyłoniono aktualne problemy i potrzeby środowiska szkolnego, one zaś pozwoliły nakreślić główne cele oddziaływań wychowawczo - profilaktycznych.

XII. Aktualne zdiagnozowane czynniki chroniące i czynniki ryzyka 2023/2024

Diagnoza potrzeb środowiska szkolnego w oparciu o badanie czynników chroniących i czynników ryzyka wrzesień 2023

Zgodnie z **Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii, a także na podstawie art. 26.2 Ustawy Prawo oświatowe (Program wychowawczo-**

profilaktyczny opracowuje się na podstawie wyników corocznej diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych) przeprowadzono diagnozę aktualnej sytuacji dydaktyczno-wychowawczej w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 3 (Szkole Podstawowej nr 14 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu) w oparciu o badanie czynników chroniących i czynników ryzyka oraz **ewaluację poprzedniego programu w obszarze „Wartości i postawy cenione i prezentowane przez uczniów” oraz „Wychowawcza rola szkoły. Kształtowanie postaw ukierunkowanych na prawdę, dobro oraz ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży”.**

Przez czynniki chroniące rozumiemy indywidualne cechy i zachowania uczniów lub wychowanków, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia lub wychowanka i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka.

Przez czynniki ryzyka rozumiemy indywidualne cechy i zachowania uczniów lub wychowanków, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia **zachowań ryzykownych** stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego.

Dokonano wstępnej identyfikacji problemów na podstawie następujących metod i technik badawczych:

1. Obserwacji dokonywanej przez nauczycieli podczas lekcji, przerw i zajęć pozalekcyjnych oraz podczas różnego rodzaju imprez.
2. Konsultacji z nauczycielami, rodzicami i uczniami prowadzonymi przez pedagoga i psychologa szkolnego na bieżąco.
3. Analizy dokumentów szkolnych – protokołów zespołów wychowawczych, ewaluacji działań wychowawczych w poszczególnych oddziałach, ewaluacji poprzedniego programu wychowawczo – profilaktycznego, opinii z badań psychologiczno-pedagogicznych przeprowadzanych w Poradni Psychologiczno Pedagogicznej, dokumentacji pedagoga i psychologa szkolnego.
4. Badania ankietowego dla klas 4 - 8 **„Wartości i postawy cenione i prezentowane przez uczniów”** przeprowadzanego w okresie październik - grudzień 2022
5. Badania ankietowego dla uczniów klas 4-8 **„Wychowawcza rola szkoły”** przeprowadzane w okresie maj-czerwiec 2023
6. Ankiet dla rodziców **„Wychowawcza rola szkoły”** wszystkich klas przeprowadzanych w maju/ czerwcu 2023 r.

7. Badania ankietowego dla nauczycieli – wychowawców przeprowadzonych w maju 2023 r.
8. Raportu międzynarodowych badań nad zachowaniami zdrowotnymi młodzieży szkolnej „Zdrowie i zachowania zdrowotne młodzieży szkolnej w Polsce na tle wybranych uwarunkowań socjodemograficznych” wydanym przez Instytut Matki i Dziecka.

Diagnostując środowisko szkolne i zewnętrzne wzięto również pod uwagę:

- analizę uzyskanych ocen zachowania /wg kryteriów oceny zachowania
- analizę frekwencji uczniów na zajęciach szkolnych,
- analizę frekwencji rodziców w czasie wywiadówek,
- analizę wyników w nauce,
- analizę frekwencji rodziców w czasie uroczystości i imprez organizowanych przez szkołę,

Analiza wyników badań:

W środowisku Szkoły Podstawowej nr 14 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu wchodzącej w struktury Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 3

Ustalono następujące czynniki chroniące:

1. *Dobre relacje rodzinne, silne więzi rodziców i dzieci w tym zainteresowanie rodziców funkcjonowaniem dziecka,*
2. *Wiedza rodziców i uczniów na temat zagrożeń i konsekwencji związanych z sięganiem po używki, nadmiernego korzystania z mediów,*
3. *Systematyczne oddziaływania profilaktyczne prowadzone w szkole,*
4. *Pozytywny stosunek uczniów do nauki, nauczycieli,*
5. *Systematyczne uczęszczanie do szkoły przez uczniów,*
6. *Szerokie zainteresowania pozaszkolne uczniów,*
7. *Udział uczniów w alternatywnych formach spędzania czasu wolnego,*
8. *Postawy prospołeczne, zaangażowanie uczniów,*
9. *Pozytywny obraz siebie,*
10. *Pozytywne środowisko rówieśnicze,*
11. *Współpraca i otwartość rodziców,*
12. *Ścisła bieżąca współpraca z placówką opiekuńczo – wychowawczą – świetlicą środowiskową, do której uczęszczają uczniowie szkoły po zajęciach lekcyjnych.*

oraz następujące czynniki ryzyka:

1. *W sporadycznych przypadkach niedostateczne zainteresowanie rodziców problemami dzieci,*
2. *Bezradność opiekuńczo – wychowawcza lub zaniedbania opiekuńcze niektórych rodziców,*
3. *Nieumiejętność uczniów radzenia sobie z nieprzyjemnymi uczuciami związana z wysokim stopniem pobudzenia niektórych uczniów,*
4. *Zagrożenie używkami w środowisku domowym, pozaszkolnym i szkolnym,*
5. *Brak asertywności u części uczniów,*
6. *Brak dostatecznej umiejętności radzenia sobie w trudnej sytuacji, wybieranie rozwiązań niedopuszczalnych – agresja słowna i fizyczna w konfliktach rówieśniczych,*
7. *Brak dostatecznej motywacji do nauki,*
8. *W kilku przypadkach zaniedbywanie realizacji obowiązku szkolnego - wagary*
9. *Inicjacje ze środkami psychoaktywnymi (papierosy) u kilku uczniów klas 7 i 8,*
10. *Nadmierne korzystanie z telefonów i gier komputerowych,*
11. *Istnienie rodzin niepełnych, rozbitych i konsekwencje tego w funkcjonowaniu uczniów,*
12. *Problem uzależnień i przemocy w niektórych rodzinach,*
13. *Obniżenia nastroju, stany lękowe, depresje dziecięce i inne problemy psychiczne spowodowane długotrwałą izolacją w czasie pandemii,*
14. *Samookaleczenia wśród uczniów klas 7-8,*
15. *Problem z łamaniem norm i zasad przez niektórych uczniów.*

W wyniku diagnozy sytuacji wychowawczej szkoły, dokonanej na podstawie w/w analizy dokumentów i przeprowadzonych rozmów, wyróżniono **najbardziej ryzykowne, powtarzające się zachowania uczniów** na terenie szkoły, będące zagrożeniem dla płynnego przebiegu wychowania naszych podopiecznych:

- **w kilku klasach występuje dość niska motywacja uczniów do nauki**
 - obserwuje się brak odpowiedniego zaangażowania w proces uczenia się u poszczególnych uczniów;

- **obserwuje się znaczące zmiany w systemie wartości zarówno wśród uczniów jak i rodziców (niepokoi niska pozycja wartości: punktualność, lojalność, prawda, szczęście, wiara, wiedza).**
- **część uczniów łamie zasady funkcjonowania społecznego poprzez nieprzestrzeganie obowiązujących norm i zasad, jak: używanie wulgaryzmów, przezywanie, dokuczanie, wyśmiewanie, niewłaściwe zachowania na przerwach i w czasie lekcji;**
- wśród niektórych uczniów obserwuje się **lekceważący stosunek do kolegów, nauczycieli i innych pracowników szkoły, brak reakcji na polecenia nauczyciela pracowników szkoły;**
- niektórzy **uczniowie nie zawsze wywiązują się z obowiązków ucznia – spóźniają się na lekcje, przychodzą nieprzygotowani;**
- **kilkoro uczniów eksperymentuje z używkami głównie e- papierosami;**
- **w niepokojącym tempie wzrasta liczba uczniów nadmiernie korzystających z mediów w tym wykazujących uzależnienie od gier komputerowych i social mediów**
- **zaobserwowano wzrost uczniów z objawami lękowymi, obniżeniami nastroju, nie radzących sobie z napięciem, trudnościami,**
- **zaobserwowano wzrost uczniów samookaleczających się .**

Szczegółowa analiza wyników badań:

Atmosfera szkoły

Uczniowie i nauczyciele spędzają w szkole wiele godzin, dlatego tak ważne jest, w jakiej atmosferze i przestrzeni pracują. Zdecydowana większość ankietowanych w roku szkolnym 2022/2023 przyznaje, że w naszej szkole panuje przyjazna atmosfera. Najbardziej krytyczni w tym temacie są uczniowie. Według 34% ankietowanych uczniów atmosfera w szkole nie jest przyjazna.

Przestrzeń oparta na poczuciu bezpieczeństwa wspiera budowanie relacji. Za budowanie atmosfery i jakości relacji czy to w rodzinie, czy w szkole, zawsze odpowiedzialni są dorośli. Dzieci nie mają odpowiednich kompetencji, jednak warto czynić je współodpowiedzialnymi za relacje i przestrzeń w szkole, podejmując odpowiednie działania wychowawcze. Wizja szkolnej rzeczywistości jako miejsca, do którego każdy wraca z chęcią i radością, lubi w nim być i robić różne rzeczy, czuje się swobodnie, ponieważ wie, że nikt nie będzie niekonstruktywnie krytykował, ośmieszał czy deprecjonował, to wizja miejsca,

w którym jest ciepła i miła atmosfera, a przebywający w nim dają sobie wsparcie i traktują się wzajemnie z szacunkiem i godnością. Według zdecydowanej większości nauczycieli i rodziców relacje w naszej placówce opierają się na wartościach: szacunku, zrozumienia, tolerancji. Niestety ponad połowa badanych uczniów nie podziela tego zdania.

Krytycznie uczniowie wypowiadają się na temat poszanowania swoich praw w szkole. Aż 58% z nich nie ma poczucia, że ich prawa są szanowane. Zupełnie inaczej widzą tę sytuację dorośli, bowiem zarówno rodzice – 85% oraz wychowawcy – 100% uważają, że uczniowie mają poczucie przestrzegania swoich praw. Zupełnie odwrotnie uczniowie widzą przestrzeganie przez siebie obowiązków i zasad panujących w szkole. Aż 96% z nich uważa, że obowiązki i zasady są przez uczniów przestrzegane. Z takim poglądem nie zgadza się 20% nauczycieli i 11% rodziców (9% nie ma na ten temat wiedzy).

Więź z rodzicami, wsparcie ze strony dorosłych

Jednym z najważniejszych czynników chroniących jest prawidłowa, dobra więź z rodzicami. Postawa, która sprzyja bezpiecznemu i dobremu funkcjonowaniu dzieci to bliskość w relacjach rodzic – dziecko, okazywanie miłości i wzajemnego szacunku. Ważne jest także, by rodzice znali i rozumieli prawidłowości rozwojowe dziecka oraz świadomie stosowali pożądane postawy rodzicielskie.

Z badań prowadzonych w latach 2018-2019 wynika, że zdecydowana większość uczniów naszej szkoły zarówno w klasach młodszych - około 90 % jak i starszych - około 70 % wskazuje na silne więzi z rodzicami, dość dobrą atmosferę w domu i doświadczenie wsparcia ze strony rodziców – około 80% wskazuje na wsparcie ze strony mamy i 66% na wsparcie ojca. Z problemami do mamy udałoby się niespełna 66 % uczniów, do ojca zaledwie 4%.

83% dzieci starszych klas czuje się kochana przez rodziców, 15% nie wie, czy jest kochana, a 1% odpowiada zdecydowanie, że nie. Około 80% uczniów posiada w swoim gronie osobę dorosłą, na którą może liczyć i która jest dla nich ważna. Silniej pozytywnie uczniowie są związani z matką - 67% uczniów klas 5-8 określa swoje stosunki z mamą jako bardzo dobre, a 19% jako dobre. Nieco ponad 2% uczniów starszych klas ocenia stosunki z mamą jako złe. Bardzo dobrymi relacjami z ojcem cieszy się około 49% uczniów klas 5-8, niecałe 27% ocenia je jako dobre. Do zdecydowanie złych stosunków z tatą przyznaje się 8,5% badanych uczniów klas starszych. Z badań prowadzonych wśród nauczycieli i rodziców uczniów wynika, że rodzice wykazują zainteresowanie problemami wychowawczymi oraz postępami w nauce swoich pociech. Zdecydowana większość rodziców przejawia te zainteresowania poprzez stały kontakt z nauczycielami oraz wszelkie formy współpracy z nimi, a także angażując się w działania szkoły i podejmując wiele inicjatyw własnych na rzecz swojego dziecka i jego szkolnego środowiska.

Także na terenie szkoły uczniowie mają wspierających dorosłych. Badania ankietowe przeprowadzone wśród uczniów potwierdzają, że 52% uczniów posiada wśród nauczycieli osobę, którą darzy zaufaniem, nie potrafi jednoznacznie odpowiedzieć 33% ankietowanych, natomiast 15% nie ma zaufania do kadry nauczycielskiej. Jednocześnie w przypadku trudności zdecydowana większość dzieci bo aż 96% zdaniem ich rodziców wie, do kogo zwrócić się po pomoc. Zdecydowana większość uczniów na bieżąco w razie potrzeby korzysta z pomocy nauczycieli, pedagoga i psychologa szkolnego. **Badania prowadzone w roku 2022 wskazują, że uczniowie w razie trudności mogą liczyć na pomoc otoczenia. 85% wskazało na pomoc w problemach ze strony rodziców, 78% pedagoga/ psychologa, 72% koleżanek /kolegów, 28% na pomoc ze strony nauczycieli.**

Środowisko rodzinne uczniów

Uczniowie uczęszczający do naszej szkoły pochodzą ze zróżnicowanych środowisk. Zdecydowana większość rodzin uczniów naszej szkoły cieszy się dobrym poziomem życia. Około 80% rodzin to rodziny pełne. Około 12% uczniów wychowuje się tylko z jednym rodzicem, nieco ponad 8% to rodziny zrekonstruowane.

W opinii nauczycieli niski status społeczny rodziny dotyczy około 10% uczniów szkoły. W szkole występują także rodziny niewydolne wychowawczo. Około 26 dzieci wychowuje się w rodzinach wielodzietnych (3 i więcej).

W domach uczniów panują najczęściej jasne zasady wychowawcze, chociaż wśród społeczności szkolnej funkcjonują uczniowie, u których stwierdzono zaburzone zachowania, których przyczyna tkwi w środowisku domowym. Najczęściej ma to związek z niespójnością wychowawczą rodziców, a także z brakiem konsekwencji w procesie wychowawczym czy też brakiem stabilizacji rodzinnej. Z badań pedagoga wynika, że rodzice oczekują wsparcia ze strony szkoły w obszarze wychowania. W roku szkolnym 2019/2020 około 13% rodziców deklarowało chęć pozyskania dodatkowych oddziaływań wychowawczych prowadzonych przez szkolnego pedagoga, 6% przez szkolnego psychologa. 8% chciałoby ponadto wziąć udział w dodatkowych warsztatach wychowawczych dla rodziców.

Środowisko rówieśnicze uczniów

Z badań prowadzonych w latach ubiegłych, a także aktualnych obserwacji wynika, że uczniowie klas młodszych nie skarżą się na brak więzi rówieśniczych, większość z nich bo aż 93% ma jednego przyjaciela/ bliskiego kolegę, na którego może liczyć. Pozostałe 7% uczniów klas 1-3 posiada liczniejsze grono przyjaciół. 84% uczniów klas starszych jest zadowolonych z relacji rówieśniczych. Tylko 13% uważa te relacje za średniej jakości, a 3% nie jest z nich zadowolona. Po szkole czas ze swymi przyjaciółmi codziennie spędza aż 48% uczniów, raz na parę dni około 34%, a raz w tygodniu około 10% badanych.

Zeszłoroczne badania potwierdzają, że prawie 90% uczniów czuje się w szkole bezpiecznie. 82% rodziców twierdzi również, że jego dziecko jest w klasie akceptowane i dowartościowane.

Większość uczniów przebywa w konstruktywnych grupach rówieśniczych, z których można czerpać dobre wzory zachowania i postępowania.

Okres izolacji spowodowany pandemią Covid 19 wpłynął na relacje koleżeńskie. Część dzieci w rozmowach z nauczycielami i specjalistami szkolnymi informowało o utracie swoich dotychczasowych więzi koleżeńskich.

Samoświadomość

Samoocena to postawa wobec samego siebie, która wpływa na nasze samopoczucie, funkcjonowanie, zadowolenie z siebie i swoich wyborów. To, jak ludzie myślą o sobie i co do siebie czują, wpływa na sposób, w jaki traktują samych siebie, ale też innych ludzi. Samoakceptacja przejawia się w dostrzeganiu własnej niepowtarzalności, lubieniu siebie – mimo słabości i wad. Wyzwala zaufanie i wiarę we własne siły, skłania do wykorzystania indywidualnych możliwości. Większość uczniów w naszej szkole ma pozytywny obraz siebie. Dostrzegają to nauczyciele jak i sami uczniowie. Wśród niektórych uczniów szkoły obserwuje się stany lękowe, obniżony nastrój, wycofanie społeczne. Uczniowi są objęci specjalistyczną pomocą, a rodzice na bieżąco współpracują z pedagogiem i psychologiem szkolnym. Niestety po okresie pandemii pojawiają się coraz częściej przypadki uczniów samookaleczających się – uczniowie ci natychmiastowo zostają włączeni w pomoc psychologiczną – pedagogiczną na terenie szkoły oraz w placówkach specjalistycznych.

Umiejętność radzenia sobie z trudnościami, z przykrymi emocjami.

Informacje w tym zakresie dostarczają nam badania sprzed czterech lat. Według nich 64% uczniów młodszych wskazuje na trudności w radzeniu sobie ze złością. Przy czym 14% przyznaje, że w złość wpada bardzo często. Wśród uczniów starszych 40% z nich przyznaje się do impulsywnych reakcji, nieco ponad 7% w złość wpada bardzo często. Doświadczenie złości u części uczniów przekłada się niestety na niekontrolowaną agresję. Ponad 20 % uczniów starszych przyznało, że zdarza im się reagować agresywnie, gdy znajdują się w sytuacji niekorzystnej dla siebie, która nie przebiega zgodnie z ich oczekiwaniami. Badania ankietowe wśród nauczycieli potwierdzają informacje na temat zachowań niewłaściwych uczniów. Nauczyciele klas młodszych wskazują w ankietach, że wysoki poziom aktywności i pobudzenia dotyczy 17% uczniów, w klasach starszych natomiast jest to już 24 %. Niepokojący jest zatem fakt wzrostu poziomu pobudzenia wraz z wiekiem, gdyż uczniowie starsi powinni bardziej kontrolować swoje zachowania. Według nauczycieli klas młodszych 10 procent uczniów w klasach I-III wykazuje tendencje do zachowań agresywnych, zaś w klasach starszych nauczyciele obserwują takie skłonności u

12 procent uczniów klas 4-8. Zjawisko popadania w konflikty według nauczycieli dotyczy około 8% uczniów młodszych i 20% uczniów starszych klas.

Przyczyn takich tendencji dopatrujemy się we wzroście liczby uczniów, którzy nadmiernie w niekontrolowany czy wręcz akceptowany przez rodziców/opiekunów sposób korzystają z komputera dla przyjemności (filmy, gry, portale społecznościowe).

Badania z maja 2021 roku potwierdzają wzrostową tendencję do nadmiernego korzystania z Internetu. W okresie zdalnego nauczania przed komputerem aż 51% uczniów klas 1-4 spędzało od 1-3 godzin (poza czasem lekcji) zaś 49% cztery godziny i więcej. W przypadku starszych uczniów więcej niż 4 godziny przed komputerem spędzało ponad 90% uczniów. Niepokojące są także sposoby korzystania z komputera przez uczniów w okresie zdalnego nauczania. 48% młodszych uczniów (z klas 1-4) i 54% starszych uczniów gra w gry komputerowe. 35% młodszych i 29% starszych ogląda filmy. 13% uczniów starszych według wiedzy rodziców korzysta z portali społecznościowych. 34% uczniów klas 1-4 i 42% uczniów klas 5-8 wykorzystuje Internet do kontaktów z innymi.

Z obserwacji i doświadczeń nauczycieli wynika, że zdecydowana większość uczniów starszych klas (5-8) grała w gry komputerowe także podczas trwania lekcji on line.

W badaniach z roku 2022/2023 respondenci zgodnie przyznali, że jedną z najważniejszych wartości jest dla nich zaradność rozumiana jako umiejętność radzenia sobie z trudnościami. 55% badanych uczniów twierdzi, że posiada tę umiejętność, 19% uważa, że nie potrafi poradzić sobie z napotkanymi problemami, a 25% trudno ocenić.

Zdarza się często, że osoby, które nie radzą sobie z napotkanymi trudnościami, wyzwaniem życiowymi czy stresem, swoje negatywne emocje odreagowują w niewłaściwy sposób. Osoby takie mają niższą odporność psychiczną i nierzadko frustracja wywołuje w nich zachowania agresywne. 17% badanych uczniów zadeklarowało w ankiecie, że zdarzyło im się zniszczyć mienie szkoły, 36% ankietowanych przyznało się do zachowań agresywnych skierowanych wobec kolegów, koleżanek czy pracowników szkoły.

Kształtowanie zasad i norm obowiązujących w szkole

Zdecydowana większość respondentów ankietowanych w roku szkolnym 2022/2023 zgodnie przyznała, że uczniowie są zapoznawani z zasadami obowiązującymi w szkole. Odbywa się to na różne sposoby, zarówno poprzez zapoznawanie uczniów z dokumentami szkolnymi jak i poprzez udział w rozmaitych przedsięwzięciach i działaniach szkoły – najczęściej na godzinach wychowawczych, działaniach pedagoga czy psychologa lub podczas rozmów z nauczycielami. Za działania najbardziej sprzyjające przestrzeganiu norm i postaw w szkole uczniowie uznali indywidualne rozmowy z pedagogiem (69%) oraz zajęcia/lekcje prowadzone przez pedagoga (61%) oraz nieco mniej niż połowa respondentów – lekcje wychowawcze. Z poglądem takim zgadza się 56% rodziców i 73% wychowawców jeśli chodzi o rozmowy z pedagogiem oraz 61% rodziców i 67%

wychowawców jeśli chodzi o zajęcia i lekcje prowadzone przez pedagoga. 61% badanych rodziców i 80% wychowawców wskazuje także lekcje wychowawcze jako działanie skuteczne w kształtowaniu norm i postaw społecznych u uczniów. Co ciekawe, tylko 19% uczniów postrzega rozmowy indywidualne z wychowawcą jako działanie, które sprzyja przestrzeganiu norm i postaw społecznych. Przy czym zarówno rodzice – 59% badanych, a przede wszystkim wychowawcy – 100% badanych, uważają je za najlepsze działanie sprzyjające przestrzeganiu norm społecznych przez uczniów w szkole.

Przestrzeganie norm i zasad, kultura osobista.

Ponad 82% uczniów przyznaje, że w szkole obowiązują jasno określone zasady postępowania. 83% badanych twierdzi, że ich przestrzega. Badania prowadzone przed dwoma laty wśród wychowawców szczegółowo traktowały problem łamania dyscypliny szkolnej. Dotyczy on wprawdzie niewielkiej liczby uczniów, jednakże, analizując wyniki badań, można dostrzec, że odnosi się on w różnych aspektach głównie do tych samych uczniów. A zatem można stwierdzić, że w szkole jest nieliczna grupa uczniów prezentujących postawy przeciwko zasadom i normom w szkole panującym. Około 10% uczniów uporczywie przeszkadza w trakcie zajęć lekcyjnych, rozmawiając. Około 2% dzieci wychodzi z ławki bez pozwolenia. Spóźnianie się dotyczy 3% uczniów. W ankiecie dla rodziców w 2021r. aż 96 procent z nich zadeklarowało, że ich dziecko zna i na co dzień stosuje zasady kulturalnego zachowania się.

Agresja i przemoc

Zachowania agresywne dotyczą wszystkich grup wiekowych – dorosłych, młodzieży i dzieci. Zasięg i konsekwencje tego zjawiska, zarówno społeczne, wychowawcze, psychiczne jak i zdrowotne i ekonomiczne powodują, że urosło ono do rangi problemu społecznego.

Badania ankietowe prowadzone przed trzema laty wśród uczniów klas 5-8 dostarczyły informacji na temat doświadczenia przez uczniów zjawiska przemocy słownej i fizycznej. Do doświadczenia przemocy słownej - przezwisk ze strony kolegów ze szkoły w ciągu ostatnich 12 miesięcy przyznało się 61,5% badanych, zaś do przemocy fizycznej w postaci bicia, kopania, szarpania itp. 34% uczniów badanych.

5% uczniów przyznało w anonimowej ankiecie dla klas 5-8, że doświadcza przemocy w domu ze strony rodziców. W roku szkolnym 2022/2023 w przypadku siedmiu rodzin wdrożona została procedura „Niebieskiej Karty”.

W ostatnich trzech latach szkolnych na terenie szkoły nie zanotowano przypadków pobicia, zdarzają się jednak konflikty słowne, przepychanki, konflikty rówieśnicze, które na bieżąco są rozwiązywane przez nauczycieli i specjalistów szkolnych.

W roku szkolnym 2021/2022 nauczyciele wychowawcy na podstawie obserwacji swoich wychowanków przyznali w kwestionariuszach, że skłonność do agresywnych zachowań przejawia z klas 1-4 zaledwie 4 uczniów, w klasach starszych 5-8 jest to 8 uczniów. Uczniowie ci stanowią niespełna 3% całej społeczności. Skłonność do popadania w konflikty obserwuje się u 13 uczniów klas młodszych i 40 uczniów klas starszych. Stanowi to niecałe 13 procent społeczności szkolnej.

Ponad połowa badanych na przełomie maja i czerwca 2020r. uczniów klas 4-8 przyznała, że na terenie szkoły czuje się bezpiecznie, niespełna 40% trudno było powiedzieć, zaś zdecydowanie nie czuje się bezpiecznie około 5 % uczniów. Uczniowie jako przyczynę braku poczucia bezpieczeństwa podawali niebezpieczne zachowania wśród uczniów podczas przerw polegające na zbyt szybkim / niebezpiecznym schodzeniu ze schodów podczas przemieszczania się, a także przepychanki w szatni przy sali gimnastycznej czy w wc. 15% ankietowanych czyli 20 uczniów w ankiecie przeprowadzonej w maju/czerwcu 2020 przyznała się do doświadczenia w ciągu poprzedniego roku szkolnego aktów przemocy w Internecie. Spośród nich połowa stwierdziła, że sprawcą był ktoś obcy, 40% - że znajomy spoza szkoły i 45%, że ktoś ze szkoły. W ankiecie dla rodziców 34% z nich uważa, że ich dziecko nigdy nie spotkało się z przejawami agresji fizycznej w szkole, 45% twierdzi, że czasem dziecko się z nią spotyka, 19% nie wie nic na ten temat, a 2% uważa, że dziecko często spotyka się z przejawami fizycznej agresji. jeśli chodzi o agresję słowną, według rodziców ich dziecko w przypadku 18% respondentów nigdy nie doświadczyło takiej agresji na terenie szkoły, czasem według rodziców doświadcza jej 59% uczniów, często 14%, a brak wiedzy w tym temacie wskazało 9% ankietowanych.

Dodatkowych informacji dostarczyły ankiety dla rodziców prowadzone w maju/czerwcu 2021 dotyczące funkcjonowania uczniów w szkole oraz w czasie zdalnego nauczania. Wielu rodziców zwróciło uwagę, że w sytuacjach trudnych, z którymi dzieci sobie nie radzą popadają one w agresję, stają się niemiłe. O takiej reakcji swojego dziecka poinformowało aż 21% rodziców uczniów klas 1-4 oraz 16% rodziców klas 5-8.

W szkole regularnie prowadzone są zajęcia profilaktyczno – wychowawcze dotyczące zjawiska przemocy i agresji czy rozwiązywania konfliktów. Uczniowie uczą się, jak im przeciwdziałać, jak budować dobre relacje z innymi. Do udziału w zajęciach dotyczących komunikacji, wyrażania uczuć i relacji międzyludzkich przyznało się 63% ankietowanych uczniów klas starszych, 70% tych uczniów zadeklarowało uczestnictwo w zajęciach z zakresu przeciwdziałania przemocy i agresji, a w zajęciach dotyczących rozwiązywania konfliktów uczestniczyło około 64 % starszych uczniów.

Dokumentacja pedagoga potwierdza, że w szkole co roku jest niewielka grupa uczniów inicjujących sytuacje konfliktowe, które czasem rozwiązywane są w sposób niekonstruktywny – z pomocą agresji słownej czy przepychanek. Z ankiet wypełnionych

przez nauczycieli wynika, że tacy uczniowie są prawie w każdej klasie. Wobec wszystkich tych uczniów są regularnie prowadzone oddziaływania wychowawcze, uczniowie ci są objęci systematyczną pomocą psychologiczną – pedagogiczną, a w razie potrzeby objęci nadzorem kuratora, niektórzy są dodatkowo wychowankami świetlic środowiskowych. Na bieżąco pedagog współpracuje z instytucjami zewnętrznymi w celu eliminowania niepożądanych zachowań wśród tych uczniów.

Bardzo niepokojącym trendem są zjawiska samoagresji, które w ostatnim okresie mają tendencję wzrostową wśród dzieci i młodzieży. Do zachowań samoagresywnych, których przyczyną jest bezradność wobec rozmaitych życiowych sytuacji przyznało się aż 53% ankietowanych w 2022/2023 r. uczniów klas 4-8.

Użytki, zachowania ryzykowne

Na ryzykowne zachowanie nastolatka i łamanie przezeń zakazów rodziców składa się wiele przyczyn, które mogą mieć swoje źródło w jego cechach indywidualnych, w środowisku rodzinnym, rówieśniczym czy najbliższym otoczeniu społecznym. Czasami może też zadecydować o tym impuls, splot okoliczności lub przypadek. W naszej placówce we wszystkich klasach zwracamy uwagę na zjawisko uzależnień. Zarówno młodsi jak i starsi uczniowie biorą udział w programach z zakresu profilaktyki uzależnień, w licznych warsztatach i spotkaniach edukacyjnych. Wdrożone są regularnie prowadzone programy rekomendowane przez PARPA czy działania wspierane materiałami przez Krajowe Biuro ds. Narkomani.

Również rodzice są świadomi, że w szkole regularnie prowadzone są działania profilaktyczne. Deklarują oni także chęć otrzymania wsparcia wychowawczego w postaci prowadzenia tego typu zajęć. 22% ankietowanych w zeszłym roku rodziców klas 4-5 widzi szkołę jako partnera wspomagającego w zapobieganiu zagrożeniom wśród uczniów. Dodatkowo 21% oczekuje wyposażenia uczniów w kompetencje społeczne wspomagające rozwój ich dzieci. Rodzice uczniów widzą taką potrzebę, bo są świadomi zagrożeń, z jakimi musi się borykać współczesny nastolatek. 12% ankietowanych rodziców przyznało, że dziecko spotkało się z używaniem substancji psychoaktywnych w środowisku szkolnym, wskazując, że były to papierosy / e-papierosy

Prawie 90% uczniów ankietowanych zadeklarowało znajomość zagrożeń związanych z używaniem poszczególnych środków psychoaktywnych. Dane te potwierdzają odpowiedzi rodziców – aż 85% deklaruje, że ich dzieci są świadome zagrożeń wynikających z uzależnień.

Uczniowie naszej szkoły przyznają, że mają propozycje inicjacji substancji psychoaktywnych. W roku szkolnym 2018/2019 aż 14% badanych przyznało, że spotkało się z taką propozycją. W zeszłym roku szkolnym tylko 4 osoby, co daje 3% ankietowanych

uczniów miało taką propozycję. W przypadku czterech osób zachęta dotyczyła zapalenia papierosów, dwie osoby spotkały się z propozycją napicia alkoholu, a jedna zażycia narkotyku.

Od kilku lat obserwuje się wzrost zainteresowania e- papierosami wśród młodzieży. Jest to powszechne zjawisko, a wręcz moda. Istnieje wiele mitów na temat palenia e- papierosów, więc wielu młodych ludzi myśli, że palenie ich jest dużo mniej szkodliwe niż tradycyjnych papierosów. Z rozmów z uczniami wynika niestety, że wielu rodziców daje przyzwolenie na korzystanie z e- papierosów, również uznając je za mniej szkodliwe.

W ubiegłorocznych badaniach szkolnych 5 % respondentów tj. sześcioro uczniów klas 4-8 przyznało się do palenia papierosów lub e-papierosów w ciągu roku szkolnego (2019/2020), z czego 33% (dwóch uczniów) jeden raz, 17% (jeden uczeń) kilka razy, 33% (dwóch uczniów) kilkanaście razy, 17% - jeden uczeń - często .

Wiek **inicjacji nikotynowej** z roku na rok ulega obniżeniu. Po pierwszego papierosa sięgają już uczniowie klas szkół podstawowych, nawet w okolicach 10. roku życia. Szacuje się, że codziennie zaczyna palić w Polsce około 500 dzieci. Wtajemniczenie nikotynowe staje się nierzadko udziałem maluchów, które zostają namówione do zapalenia przez swoich rówieśników.

W szkole są regularnie prowadzone zajęcia dotyczące szkodliwości palenia zarówno przez wychowawców jak i pedagoga szkolnego. Na pytanie o udział w tego typu zajęciach pozytywnie odpowiedziało 28 % uczniów klas 4-8, natomiast aż 51% nie pamięta lub nie wie, że brało w nich udział.

Istnieje wiele czynników sprzyjających **inicjacji alkoholowej** w wieku dorastania. Dane empiryczne pokazują, że już na przełomie lat dziewięćdziesiątych zdecydowana większość osób (nawet do 98% populacji) przed ukończeniem 20. roku życia miała już za sobą doświadczenia z pićm alkoholu. Jeżeli chodzi o wiek inicjacji alkoholowej, to badania pokazują, że obecnie najbardziej krytycznym okresem jest wiek między 11. a 14. rokiem życia, wtedy to bowiem następuje gwałtowny wzrost liczby chłopców i dziewcząt pijących napoje alkoholowe. Ponadto prowadzone badania krajowe wskazują na tendencje obniżania się wieku inicjacji w zakresie używania alkoholu.

W naszej szkole z propozycją wypicia alkoholu miało do czynienia w roku szkolnym 2020/21 2 ankietowanych uczniów klas 4-8. Żaden spośród 116 ankietowanych uczniów nie przyznał się do sięgnięcia po alkohol w ciągu ostatniego roku. To zdecydowana poprawa w porównaniu z latami ubiegłymi, gdzie do sięgania po napoje alkoholowe przyznawało się 29% w roku szkolnym 2017/2018, 11% w roku 2018/2019.

Szkoła od lat prowadzi działania zapobiegające sięganiu po używki w tym alkohol. Już w edukacji wczesnoszkolnej uczniowie biorą udział w programie wczesnej profilaktyki „Cukierki”, który przynosi długofalowe, sprawdzone efekty. Trzy lata temu po raz pierwszy wprowadziliśmy w klasach IV i V Program Domowych Detektywów „Jas i Małgosia na tropie”

– to rekomendowany program profilaktyki uzależnień włączający do oddziaływań także rodziców. W klasach starszych uczniowie mają cykliczne warsztaty profilaktyczne dotyczące zapobieganiu uzależnieniom. Mimo tych oddziaływań tylko 25% uczniów biorących udział w ankiecie pamiętało, że brało udział w zajęciach dotyczących szkodliwości alkoholu, aż 53% nie pamięta, 22% deklaruje brak udziału. Zastanawia przyczyna takich odpowiedzi wśród uczniów. Być może uczniowie nie zdają sobie sprawy, że działania wychowawców, pedagoga czy psychologa podczas lekcji wychowawczych to jednocześnie oddziaływania z zakresu profilaktyki uzależnień.

Cztery lata temu w badaniach 12% rodziców uczniów przyznało, iż w najbliższym otoczeniu dziecka są osoby uzależnione od alkoholu, a 48% rodziców, że są osoby uzależnione od papierosów i 3% - uzależnione od środków odurzających. W przypadku uczniów badania potwierdzają, że uczniowie w swoim rówieśniczym środowisku mają również kontakt z osobami sięgającymi po różne używki.

Według 13% rodziców zagrożenie narkotykami i dopalaczami istnieje na terenie szkoły, 15% dostrzega je w środowisku zamieszkania dziecka. 3% rodziców twierdzi, że ich dziecko zetknęło się z osobami rozprowadzającymi narkotyki czy dopalacze. W większości – 78% opiekunowie wiedzą, do kogo zwrócić się w przypadku sięgnięcia przez dziecko po używki. Czują się też odpowiedzialni za przestrzeganie dzieci przed negatywnymi skutkami nałogów – wszyscy respondenci stwierdzili, że powinna to zadanie pełnić rodzina, 96% wskazało na szkołę, 70% na media, 42% - specjalistyczne poradnie, 6% organizacje wyznaniowe i 5% - inne.

Według badań z maja/czerwca 2020 roku – uczniowie nie sięgali po narkotyki ani dopalacze. Żaden z rodziców nie zgłosił w minionym roku szkolnym takiego przypadku. 25% uczniów przyznało, że wzięło w minionym roku szkolnym udział w zajęciach dotyczących problematyki narkotyków, 18% problematyki dopalaczy. W myśl zasady, że działania profilaktyczne nie mogą rozbudzić zainteresowania uczestników zachowaniami ryzykownymi – takimi zajęciami objęci są uczniowie najstarszych klas w szkole. Na terenie szkoły nie zanotowano żadnego przypadku użycia przez uczniów substancji narkotycznej.

Jednym z najpoważniejszych problemów szkoły związanym z zachowaniami ryzykownymi jest nadmierne korzystanie z telefonu/komputera i granie w gry komputerowe, czy korzystanie z social mediów. Niepokojących danych w tym zakresie dostarczają badania z 2020 roku, które w porównaniu z poprzednimi wskazują na ciągły wzrost problemu w tym zakresie. Aż 88% uczniów przyznaje, że spędza czas wolny, korzystając z Internetu. Codzienne korzystanie deklaruje aż 71% respondentów, 3-4 razy w tygodniu 19%. Jeszcze bardziej niepokoi, że ilość godzin spędzanych przez uczniów w tygodniu przy komputerze – wyłączając czas nauki – jest zatrważająca. 27% uczniów spędza, korzystając z Internetu, czas wolny od 9-15 godzin w tygodniu, 15-25 godzin – co daje średnio ponad trzy godziny dziennie korzysta z wolnym czasie z Internetu aż 21%

uczniów klas 4-8. Średnio 5 godzin dziennie (26-36 godzin w tygodniu) z Internetu w celach rozrywkowych korzysta 5 % uczniów, aż 10% deklaruje, że znacznie więcej. Uczniowie biorą regularnie udział w zajęciach dotyczących bezpieczeństwa w sieci oraz dotyczące bezpiecznego Internetu – ponad 55% ankietowanych uczniów przyznało, że brało udział w tego typu zajęciach w ciągu roku szkolnego.

Dane z ankiet dla rodziców potwierdzają te odpowiedzi.

Według rodziców w 2020 roku aż 2% dzieci korzystało z Internetu więcej niż 5 godzin dziennie, 10% od 3 do 5 godzin, 38% od 1 do 3 godzin i 46% mniej niż godzinę.

Dane z badań prowadzonych w 2021 roku znów wskazują na wzrost tego zjawiska. Powyżej 5 godzin dziennie przed komputerem spędza czas aż 82% uczniów klas 5-8 i 37% uczniów klas młodszych. Jest to niewątpliwie jeden z najbardziej negatywnych skutków izolacji spowodowanej pandemią.

Zdecydowana większość rodziców zadeklarowała, że podejmuje działania, które mają na celu ochronę dziecka przed zagrożeniami w Internecie. Jest to 92% rodziców uczniów młodszych i 90% rodziców uczniów starszych.

Z badań prowadzonych w tym temacie w 2020 roku wynika, że zarówno opiekunowie, jak i młodzież zna zagrożenia związane z nadmiernego użytkowania Internetu. Rodzice wskazują jako najgroźniejsze: uzależnienie od gier, pedofilię, negatywne oddziaływanie na psychikę, pornografię, oszustwa, zubożenie kontaktów międzyludzkich. Według rodziców część dzieci podjęło zachowania ryzykowne związane z korzystaniem z sieci, np.: umieszczało swoje zdjęcia (29%), podało swoje dane – 4 %. 5% dzieci doświadczyło niechcianego nagabywania w Internecie. 77% uczniów przekazało rodzicom, na jakie negatywne zjawiska napotkały w sieci – pornografia, cyberprzemoc.

Rodzice wskazali, że wskutek korzystania z Internetu zdarza się, że dzieci zapominają i zaniedbują obowiązki. Dotyczy to 39% respondentów. Według rodziców nadmiernie z telefonu korzysta ponadto 35% dzieci, dodatkowym zachowaniem ryzykownym jest według nich także nadmierne korzystanie z TV – co najmniej godzinę korzysta z niej 69% dzieci, 23 % siedzi przed telewizorem od 2 do 3 godzin dziennie.

Spędzanie wolnego czasu, zainteresowania pozaszkolne, zdrowy styl życia

Badania w tym zakresie prowadzono w latach ubiegłych i wynika z nich, że 78% rodziców uważa, że ich dziecko lubi i chętnie uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne i sportowe. Aż 97% respondentów ankiety dla rodziców uważa, że jego dziecko jest świadome znaczenia zdrowego stylu życia. W ankietach prowadzonych dwa lata temu uczniowie przyznali, że najchętniej czas wolny spędzają ze swoimi rówieśnikami – 32%, prawie 20% deklaruje, że spędza go z rodzicami, 14,6 % uprawia sport, 13,5% gra na grach komputerowych, 10,4 % uczniów nie ma pomysłu na spędzanie wolnego czasu w kreatywny sposób – nudzi się, 6% rozwija zainteresowania typu: języki obce, taniec, śpiew,

3% ogląda telewizję. W działaniach profilaktycznych szkoły wychowawcy oraz szkolni specjaliści uwzględniają problematykę zdrowego stylu życia. Nasza szkoła od lat stara się promować zdrowie i prowadzi działalność w tym zakresie, co potwierdzają badania ankietowe. 32% uczniów przyznało, że brało udział w zajęciach wychowawczych dotyczących promocji zdrowia, starsi uczniowie mieli także zajęcia dotyczące problematyki zaburzeń odżywiania (23%).

Zainteresowanie nauką szkolną

Spostrzeżeń w tym obszarze dostarczają badania sprzed trzech lat oraz bieżące obserwacje. Wynika z nich, że tylko 20% uczniów klas starszych deklaruje, że lubi się uczyć. W przypadku uczniów młodszych aż 90% z ochotą przychodzi do szkoły. Starsi uczniowie niechętnie czytają dla przyjemności. 6% uczniów czyta codziennie, 20% raz na parę dni, około 10% raz w tygodniu, a ponad 30% raz w miesiącu. Niestety prawie 35% nie robi tego wcale. Spadek zainteresowania czytelnictwem i wzrost czasu spędzonego przy komputerze, telefonie czy telewizji powoduje wzrost liczby uczniów z trudnościami w nauce. Z badań wynika, że około 20% uczniów wykazuje trudności w nauce. Przyczyny tych problemów są różne - specyficzne trudności dziecka, niska motywacja uczniów, dysfunkcja rodziny. Wszystkim dzieciom wykazującym trudności szkolne oferowana jest pomoc. Uczniom proponowany jest udział w zajęciach dydaktyczno – wyrównawczych. Niestety nie wszyscy chcą z tej pomocy skorzystać. W społeczności szkolnej jest grupa uczniów wykazujących brak chęci i motywacji do nauki, która niechętnie korzysta z oferty pomocy szkoły. Problem ten dotyczy około 8% uczniów. Około 7% to uczniowie zaniedbujący wszelkie obowiązki, notorycznie spóźniający się, nie odrabiający zadań domowych, czy przychodzący do szkoły nieprzygotowanym.

Na podstawie badań prowadzonych w maju/czerwcu 2020 wśród rodziców stwierdza się, że 77% uczniów do szkoły przychodzi chętnie, pozostałych 16% nie lubi chodzić do szkoły, a w przypadku 6% rodzice nie mają w tym obszarze wiedzy. Rodzice uczniów **za najważniejsze dla dziecka w jego dalszej nauce i pracy** uznają:

- przyjmowanie odpowiedzialności za swoje postępowanie - 78 %,
- rozwijanie własnych zainteresowań i uzdolnień – 71%,
- współdziałanie w zespole – 61%,
- umiejętność twórczego rozwiązywania problemów – 55%,
- rozwiązywanie konfliktów w sposób negocjacyjny – 50%,
- przyjmowanie odpowiedzialności za dalszą naukę – 38%,
- sprawne posługiwanie się językiem obcym – 37%,
- działanie i funkcjonowanie na bazie obowiązujących norm – 22%,
- poprawne posługiwanie się językiem polskim – 16%

Wyniki ankiety dotyczącej funkcjonowania uczniów w czasie zdalnego nauczania skierowanej do rodziców wskazują na dodatkowe trudności uczniów w sferze nauki. Zdecydowana większość uczniów, bo aż 69% uczniów klas 1-4 i 48% uczniów klas 5-8 wymagała wsparcia i pomocy rodziców w zdalnym nauczaniu. Z pomocy rodzeństwa korzystało 13 % uczniów młodszych klas i 6 % starszych. W przypadku 6 % uczniów klas starszych dodatkowej pomocy w nauce musieli udzielać korepetytorzy.

W ramach pomocy uczniowie wymagali

- naprowadzenia i wyjaśnienia ze strony rodziców – 70% uczniów młodszych i 71% starszych,

- sprawdzenia dobrego zrozumienia treści i zagadnień – 27% uczniów młodszych i 35% uczniów starszych,

- przeglądania notatek i zadań – 78% uczniów młodszych i 38% uczniów starszych,

- tłumaczenia całych zagadnień – 21% uczniów młodszych i 23% uczniów starszych.

Nauczyciele spotykali się z sytuacjami, gdy zadania w zdalnym nauczaniu były wykonywane przez inne osoby niż uczniowie. Do wykonywania zadań za dziecko przyznało się 1 % rodziców uczniów klas starszych.

Wpływ pandemii na trudności występujące u dzieci.

W ciągu ostatnich 3 lat psychiatrzy odnotowali częstsze występowanie depresji, stanów lękowych, zaburzeń nerwicowych, problemów ze snem i apetytem, a także zespołu stresu pourazowego (PTSD) wśród dzieci i młodzieży. Niespodziewane, głębokie zmiany w dotychczasowym sposobie funkcjonowania, długotrwała izolacja, nauka zdalna, związane z tym ograniczenie kontaktów z kolegami i koleżankami, a także obawy o zdrowie swoje i bliskich czy też żałoba po ich stracie – m.in. z takimi stresorami musiały zmagać się w trakcie pandemii dzieci i młodzież, co negatywnie wpłynęło na stan psychiki wielu z nich.

Wyniki ankiety przeprowadzonej wśród rodziców uczniów naszej szkoły w maju 2021 roku dostarczyły informacji dotyczących problemów i trudności dostrzeganych u naszych uczniów przez rodziców.

Za największe problemy dostrzegane u dzieci rodzice uznali zarówno w nauczaniu stacjonarnym jak i zdalnym:

- Trudności w nauce 35% uczniów klas 1-4, 35% uczniów klas 5-8,

- Problemy w relacjach rówieśniczych 24% uczniów klas 1-4, 29% uczniów klas 5-8,

- Problemy w rodzinie 3% uczniów klas 1-4, 4% uczniów klas 5-8,

- Nadmiar obowiązków 24% uczniów klas 1-4, 43% uczniów klas 5-8,

- Problemy zdrowotne 6,4% uczniów klas 1-4, 7 % uczniów klas 5-8,

- Problemy z radzeniem sobie z emocjami 37% uczniów klas 1-4, 39% uczniów klas 1-4.

Uczniowie naszej szkoły najczęściej na trudności reagują w następujący sposób:

- Czują lęk i strach – 56% uczniów klas 1-4, 40% uczniów klas 5-8,
- Mobilizuje się do działania 11% uczniów klas 1-4, 20 % uczniów klas 5-8,
- Czuje bezradność i jest niepewne 52% uczniów klas 1-4, 35% uczniów klas 5-8,
- Boli je brzuch/głowa 18% uczniów klas 1-4, 16 % uczniów klas 5-8,
- Poci się 1,6% uczniów klas 1-4, 4% uczniów klas 5-8,
- Traci apetyt 3% uczniów klas 1-4, 4% uczniów klas 5-8,
- Staje się agresywny, niemiły 21% uczniów klas 1-4, 16% uczniów klas 5-8,
- Szuka pomocy 39% uczniów klas 1-4, 38 % uczniów klas 5-8,
- Nic nie robi, czeka aż sytuacja minie 13% uczniów klas 1-4, 10% uczniów klas 5-8,

W prowadzonym przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę telefonie zaufania dla dzieci i młodzieży w 2020 r. zarejestrowano 747 interwencji w przypadku bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia dziecka - o 43 proc. więcej niż w 2019 r. W tym kontekście psychiatrzy dodają, że obok prób samobójczych, istotny problem stanowią także m.in. samookaleczenia, a także doświadczanie przemocy. W praktyce trudności dzieci spowodowane długotrwałą izolacją mogą przybierać bardzo różne formy - począwszy od utrzymującego się przez dłuższy czas gorszego samopoczucia, poprzez mniejsze lub większe problemy w relacjach z innymi lub nauką, aż po wystąpienie (lub nasilenie) objawów lęku uogólnionego, depresji czy też innego rodzaju zaburzeń psychicznych.

Wartości i postawy cenione przez uczniów (ewaluacja obszaru 2022/2023)

Powszechnie wiadomo, że współczesny świat potrzebuje osób, które widzą perspektywę innych, potrafią współdziałać i rozwiązywać problemy, budować relacje, tworzyć stabilne relacje. Posiadanie wiedzy oraz wysokiego ilorazu inteligencji, choć w szkole powszechnie pożądane, okazuje się w tym nie najważniejsze. Równie ważne są bowiem kompetencje emocjonalne i społeczne, które kształtowane powinny być od najmłodszych lat w rodzinach oraz w trakcie edukacji. Kształtowanie wartości moralnych jako część wartości społecznych w szkole jest więc niezbędne. Potrzebujemy ich nie tylko dlatego, żeby przygotować dzieci do samodzielnego życia, ukształtować przyszłych obywateli i pracowników, wychować dobrych, przyzwoitych ludzi. Wychowanie do wartości jest niezbędne, by kształtować charakter młodych ludzi. Działania szkoły promujące określone postawy i wartości są niezbędne także po to, by wykształcić w młodym człowieku określoną postawę wewnętrzną, która napędzi ich motywację do nauki, do przyswajania nowej wiedzy i umiejętności, do osiągania coraz lepszych rezultatów.

W ciągu roku szkolnego podejmowane są liczne działania, które kształtują wartości i pożądane postawy w naszych uczniach. Uczniowie uczestniczą w zajęciach wychowawczych, warsztatach z pedagogiem i psychologiem, temat wartości i postaw

podejmują podczas lekcji przedmiotowych w ramach realizacji podstawy programowej a także czynnie uczestnicząc w rozmaitych wydarzeniach szkolnych.

Jak wynika z ankiety przeprowadzonej w klasach 4-8 za **najważniejsze** uczniowie uznali następujące wartości:

- **zaufanie** (66% respondentów)
- **szczerłość** (59% respondentów)
- **sprawiedliwość** (53% respondentów)
- **miłość** (51% respondentów)
- **dobro** (40% respondentów)

Niżej uplasowały się kolejne wartości:

- lojalność (38% respondentów)
- tolerancja (34% respondentów)
- prawda (32% respondentów)
- szczęście (28% respondentów)
- wiedza (25% respondentów)
- odwaga (21% respondentów)
- wiara (12% respondentów)
- wygląd i pieniądze (8% respondentów)
- punktualność (0% respondentów)

Uczniowie deklarują, że najczęściej o wartościach rozmawiają z rodzicami – taką odpowiedź podało 53% badanych. Wartości są również przedmiotem rozmów w gronie rówieśników. 43% uczniów rozmawia o wartościach z przyjaciółmi / kolegami. 11% decyduje się na rozmowy o wartościach z rodzeństwem, a tylko 4% z nauczycielami. 30% tematu wartości nie porusza z nikim.

Jedną z wartości, która wydaje się być wśród młodzieży niezbyt popularna jest mądrość. Podobnie jest w sferze publicznej. Mądrość jest cechą niezbyt atrakcyjną medialnie, nie przyciąga rzeszy fanów, nie wzbudza emocji i nie generuje licznych komentarzy na portalach społecznościowych. Uczniowie biorący udział w badaniu podjęli próbę wyjaśnienia czym jest dla nich mądrość, a z ich wypowiedzi wynika, że posiadanie tej cechy jest przez nich cenione i uznawane jako ważne.

Według uczniów mądrość wynika z wiedzy i łączy się z inteligencją. Jednak podziw budzą ci, którzy dzięki mądrości są zaradni, decyzyjni i przewidujący. Z mądrością uczniowie łączą dobro. Według wielu respondentów człowiek mądry czyni dobro dla innych, pomaga innym (np. dzieląc się tą mądrością). W mądrości uczniowie dostrzegają moc pozwalającą przetrwać. Wielu ankietowanych uważa, że osoba mądra jest jednocześnie rozsądna i potrafi radzić sobie z problemami. Niektórzy respondenci zwracali uwagę na to, że mądrość to także sposób bycia, kultura człowieka, a także umiejętność zrozumienia drugiego człowieka. Z wszystkich wypowiedzi ankietowanych uczniów wynika zatem, że

postrzegają oni mądrość jako coś ważnego - nie tylko związanego z wiedzą książkową, ale wręcz przede wszystkim z wiedzą życiową i sposobem bycia, postawą wobec siebie i świata.

Jak wiadomo źródłem wiedzy o wartościach dla dzieci jest przede wszystkim dom rodzinny, środowisko wychowania. Pierwszymi nauczycielami są rodzice, kształtujący w dziecku postawy, stanowiący dla dziecka autorytet wartości. Uczniowie mieli okazję wypowiedzieć się na temat cech, które cenią u swoich rodziców. Badani wymieniali przede wszystkim wsparcie, troskę, pomoc, szczerłość, miłość, zaufanie, akceptację, sprawiedliwość, zrozumienie i dobroć.

Według respondentów **człowiek wartościowy** to ten, który **chętnie pomaga**. Uważa tak aż 91% ankietowanych uczniów, **mówi prawdę** (85%), a także **poświęca się dla innych** (49%) i **sumiennie wypełnia obowiązki** (38%). Odpowiedzi badanych świadczą o tym, że uczniowie naszej szkoły zdecydowanie stawiają na wartości wyższe, nieprzemijające. (władzę i pieniądze wskazało tylko po 2% ankietowanych uczniów, a urodę nikt).

89% respondentów deklaruje, że dokonuje samooceny. Najwięcej dzieci – 62% uważa się za osobę pomocną, 53% za osobę koleżeńską. Nasi uczniowie potrafią krytycznie patrzeć na siebie, świadczy o tym fakt, że aż 45% uważa się za kłótliwych, a 43% za niecierpliwych. Około 1/3 respondentów uważa się za osobę towarzyską, opiekuńczą i uczciwą.

Zdecydowana większość badanych uczniów ma jasną wizję siebie, wytyczony obraz człowieka, jakim chce być, wartości, którymi chce się kierować. Większość uczniów przede wszystkim chciałoby w przyszłości być zaradnymi, pomocnymi i dobrymi ludźmi. Wielu chce się kierować uczciwością i empatią. Uczniowie dążą do bycia mądrymi i odważnymi. Dla wielu ważne jest, by być akceptowanym.

Wśród celów, które uczniowie chcą zrealizować w przyszłości najwięcej osób ankietowanych wskazało zdobycie dobrego wykształcenia i dostania się oraz ukończenia dobrej szkoły. Wiele osób pragnie posiadania przyjaciół/ ludzi, na których może liczyć w potrzebie.

Wartości, zadania szkoły w zakresie wychowania i profilaktyki

Z badań prowadzonych w roku szkolnym 2022/2023 wynika, że wszyscy respondenci potrafili wskazać, jakie postawy są pożądane u uczniów naszej szkoły. Najczęściej wskazywaną przez wszystkie grupy ankietowanych wartością - postawą, której oczekujemy od społeczności naszej szkoły jest **tolerancja i szacunek** wobec innych. Wskazało ją 85% uczniów, 77% rodziców oraz 87% nauczycieli. Pozostałe postawy pożądane u uczniów to według respondentów kolejno: **uczciwość, odpowiedzialność i kultura osobista**.

Poczucie własnej wartości – tę postawę zarówno rodzice jak i nauczyciele wskazali jako oczekiwaną cechę, jednak uczniowie nie podzielili tego zdania.

Dla porównania w badaniach prowadzonych wśród rodziców uczniów na przełomie maja/czerwca 2020 za najważniejsze wartości, które chcieli, aby były przekazywane i rozwijane wśród uczniów respondenci uznali:

zaufanie 75%

miłość – 68%

szczerłość – 66%

tolerancja i sprawiedliwość – 60%

wiedza – 31%

dobro – 28%

prawda – 27%

odwaga – 18%

wiara -16%

lojalność – 13%

szczęście – 11%

punktualność – 7%

pieniądze i wygląd – 0.9%

Rodzice wskazywali jeszcze na ważność takich wartości jak: rodzina, szacunek, zdrowie, uczciwość.

Według rodziców do **najważniejszych zadań szkoły w zakresie wychowania i profilaktyki** należą:

- zapewnienie bezpieczeństwa w szkole i na zajęciach pozalekcyjnych, imprezach szkolnych i wycieczkach – 68%,
- uświadamianie zagrożeń ze strony uzależnień – 60%,
- uczenie sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych i kryzysowych – 58%,
- kształtowanie u uczniów umiejętności społecznych – 56%,
- kształtowanie dojrzałego i odpowiedzialnego postępowania dziecka – 49%,
- kształtowanie pozytywnych postaw społecznych i promowanie bezpiecznych zachowań – 45%,
- wspomaganie indywidualnego rozwoju ucznia w zależności od jego potrzeb i możliwości – 31%
 - promowanie zdrowego stylu życia – 23%,
 - kształtowanie sprawności fizycznej i nawyków uprawiania sportu – 19%,
 - wychowanie dzieci i młodzieży do wartości – 15%,
 - wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej – 5%,
 - rozbudzenie u uczniów zamiłowania do czytania – 5%

Wśród sugestii rodziców znalazły się także ciekawe propozycje dotyczące wychowania w zakresie ekologii.

Wsparcie wychowawcze kierowane do rodziców

Analiza dzienników lekcyjnych, uwag/kontaktów z rodzicami oraz rozmowy z nauczycielami wskazują, że właściwe postawy uczniów w naszej placówce kształtowane są podczas zajęć dydaktycznych, godzin wychowawczych, zajęć pozalekcyjnych, imprez szkolnych, wycieczek, a także poprzez realizację treści zawartych w programie wychowawczo - profilaktycznym. Z analizy ankiet wynika, że zdecydowana większość wszystkich respondentów potwierdza, iż na lekcjach poruszane są tematy związane z wychowaniem, dotyczące zarówno z potrzeb rozwojowych uczniów, ich ciekawości jak i problemów, które ich nurtują. Wszyscy respondenci najczęściej wskazywali tematy związane z przeciwdziałaniem agresji i przemocy, bezpieczeństwem w Internecie, analizą zachowania uczniów oraz relacjami z innymi. Nieco rzadziej poruszane były według badanych zagadnienia dotyczące uzależnień, zdrowego stylu życia czy rozwiązywania konfliktów oraz umiejętności uczenia się. Godziny do dyspozycji wychowawcy klasowego (zajęcia z wychowawcą) tworzą zatem szansę podjęcia edukacji i wychowania ku wartościom, szczególnie tym, które stanowią przedmiot zainteresowań uczniów, ale także tych, które warunkują rozwiązywanie złożonych problemów w wymiarze lokalnym, krajowym, międzynarodowym, globalnym. Zajęcia z wychowawcą stwarzają też możliwość podjęcia działań afirmujących wartości ogólnoludzkie.

W opinii dorosłych respondentów ankiety w roku 2022/2023 (93% nauczycieli i 65% rodziców) uzyskane na zajęciach w szkole informacje czy określone działania mają wpływ na postawę i zachowanie uczniów. Sami uczniowie w większości nie podzielają tego zdania (34%) lub trudno im to ocenić (42%).

Respondenci tych badań wyrazili swoje zdanie na temat tego, czego w zakresie działań wychowawczych szkoła uczy. Według nauczycieli i uczniów na pierwszym miejscu jest przeciwdziałanie agresji i przemocy. Rodzice na pierwszym miejscu postawili pomoc innym. W opinii wychowawców szkoła uczy także radzenia sobie z trudnościami (87%) i zdrowego stylu życia (80%). To zdanie podziela 35% uczniów i w przypadku radzenia sobie z trudnościami 48% badanych rodziców. 42% rodziców uznało postawy patriotyczne jako wartość, której uczy szkoła. Najniżej w odpowiedziach ankietowanych grup znalazły się: poznanie siebie, umiejętności przydatne w życiu oraz zapobieganie nałogom i uzależnieniom.

84% rodziców biorących udział w ankiecie z maja/czerwca 2020 roku przyznało, że pracownicy szkoły udzielają pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych dzieci. Zdecydowana większość dzieci – aż 78% informuje i relacjonuje działania wychowawcze i profilaktyczne, w których bierze udział na terenie szkoły. W ubiegłym roku szkolnym 30 ankietowanych przyznało, że korzystało z pomocy pedagoga szkolnego a ich potrzeby w przypadku 83% zostały całkowicie spełnione i 14% częściowo. 14% rodziców korzystało z pomocy psychologa szkolnego i 56% z nich uważa, że pomoc spełniła potrzeby i oczekiwania całkowicie, a 25% przynajmniej w części.

Działania wychowawcze a problemy uczniów

Wszystkie grupy ankietowanych w roku szkolnym 2022/2023 zgodnie stwierdziły, że w szkole zauważa się problemy uczniów. Najbardziej przekonani o tym fakcie są wychowawcy (93%). Potwierdza ten pogląd połowa badanych uczniów i około 60% rodziców. Około 1/3 uczniów i rodziców trudno odpowiedzieć jednoznacznie na to pytanie. Bardzo zgodnie wszyscy badani dorośli twierdzą, że zauważone problemy wychowawcze są w naszej szkole rozwiązywane. Pogląd taki prezentuje 100% badanych wychowawców, 78% rodziców i potwierdza połowa uczniów. Druga połowa uczniów przeczy tej tezie. Wiele działań wychowawczych w szkole wiąże się z rozwiązywaniem konfliktów rówieśniczych uczniów lub pomiędzy uczniami i nauczycielami. Respondenci w większości stwierdzają, że w naszej szkole rozwiązywane są w spokojnej i otwartej atmosferze. Z analizy dokumentów i ankiet wynika, że w naszej szkole podejmuje się systematycznie bardzo wiele działań wychowawczych. Większość dorosłych respondentów – wychowawców i rodziców uważa je za skuteczne.

Ważnym aspektem działań wychowawczych jest też indywidualna pomoc, na którą mogą liczyć w razie potrzeby uczniowie. 76% badanych uczniów wybiera pomoc pedagoga lub psychologa szkolnego, 68% wychowawcy. 17% uczniów w razie potrzeby korzysta ze specjalistycznej pomocy z zewnątrz. 18% nie korzysta z jakiegokolwiek pomocy.

Zdrowie psychiczne uczniów (ewaluacja obszaru 2021/2022)

Zdrowie psychiczne to stan dobrego samopoczucia, dzięki któremu możemy wykorzystywać swoje zdolności i rozwijać umiejętności, podejmować różnego rodzaju wyzwania, szukać rozwiązań sytuacji życiowych, stanowić element społeczeństwa i mieć wpływ na jakość podejmowanych kontaktów społecznych. Dzięki zdrowiu psychicznemu możemy uczyć się, pracować, brać odpowiedzialność za własne życie. Okres pandemii sprawił, że większość młodych ludzi, którzy prowadzili aktywne życie, wypełnione często dodatkowymi aktywnościami i zajęciami, nagle zostali zamknięci w domach. Ich

dotychczasowy plan dnia, który realizowali w różnych przestrzeniach, przeniósł się do czterech ścian własnego domu.

Sytuacja ta niekorzystnie wpłynęła na samopoczucie wielu osób, w tym dzieci i młodzieży. Liczba przypadków depresji, stanów lękowych, zaburzeń odżywiania wśród dzieci i młodzieży wzrosła w ciągu tych kilkunastu miesięcy pandemii dramatycznie.

W okresie izolacji uczniów na bieżąco monitorowano zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży, a po powrocie do szkoły wychowawcy i nauczyciele wdrożyli szereg działań mających na celu poprawę relacji w klasach, reintegrację środowiska szkolnego czy bezpośrednią pomoc terapeutyczną dla uczniów jej wymagających.

Na podstawie obserwacji prowadzonych wśród szkolnej społeczności, zgłaszanych problemów i trudności zarówno przez uczniów jak i rodziców czy nauczycieli wreszcie ankiety przeprowadzonej w drugim semestrze roku szkolnego 2021/2022 dokonano oceny stanu zdrowia psychicznego wśród uczniów naszej szkoły.

Wyniki badań pozwolą na wdrożenie w bieżącym roku szkolnym dalszych działań długofalowych i wypracowanie metod radzenia sobie z pojawiającymi się bieżącymi kryzysami wśród uczniów i uczennic.

Z rozmów z nauczycielami i rodzicami wynika, że są oni wrażliwi na funkcjonowanie wychowanków i dostrzegają problemy swoich podopiecznych, a problemy te pogłębiają się i nasilają. Przeładowana podstawa programowa i mocno rozbudowana biurokratyzacja, nie sprzyja budowaniu relacji, brakuje czasu na indywidualną rozmowę z uczniami. Nauczyciele dostrzegają tę sytuację, jej powagę i starają się jej przeciwdziałać, podejmując szereg inicjatyw klasowych i szkolnych służących dobremu samopoczuciu uczniów w szkole.

Z ankiety przeprowadzonej wśród uczniów klas 4-8 wynika, że 78% badanych jest zadowolonych ze swojej pozycji w klasie, zaś ze swoich relacji z kolegami i koleżankami nieco mniej, bo 71% respondentów.

Poziom zdrowia psychicznego, dobrego samopoczucia zależy w dużej mierze od samoakceptacji. Problemy młodych mają swoje źródło przede wszystkim w domu i są związane z niskim poczuciem własnej wartości. I tak ze swoich zdolności, umiejętności i poziomu wiedzy zadowolenie wykazało 68% ankietowanych uczniów. Zdecydowanie gorzej przedstawiają się wyniki dotyczące zadowolenia ze swojego ciała. Tylko nieco ponad połowa badanych uczniów jest zadowolona ze swojego wyglądu (54%). Wyniki te pokrywają się z danymi WHO. Samoocena zdrowia i zadowolenia z życia u polskich nastolatków pogarsza się wraz z wiekiem. Ponad 25 proc. polskich dzieci cierpi na nadwagę lub otyłość. Co drugi nastolatek w Polsce nie akceptuje swojego ciała - dzieci w naszym kraju mają bardzo niską samoocenę i dotyczy to częściej dziewcząt niż chłopców.

Nauczyciele w rozmowach jasno wskazują, że widzą dwie przyczyny problemów u swoich uczniów – niskie poczucie własnej wartości oraz brak zainteresowania ze strony rodziców lub opiekunów. Budowanie stabilnego poczucia własnej wartości nie odbędzie się

bez udziału zaangażowanego rodzica lub opiekuna.

W tym kontekście ciekawych wyników dostarczyło pytanie o relacje z rodzicami i nauczycielami. Okazuje się, że badani uczniowie nieco bardziej zadowoleni są z relacji z nauczycielami - aż 88% ankietowanych niż z rodzicami - 80% uczniów. Niemniej zdecydowana większość uczniów buduje pozytywne zadowalające relacje z bliskimi dorosłymi. 83% respondentów twierdzi, że nauczyciele ustalają jasne reguły i zasady pracy na lekcjach, co znacznie poprawia poczucie bezpieczeństwa u uczniów. $\frac{3}{4}$ nauczycieli według ankietowanych uczniów interesuje się zdaniem uczniów w kwestii spraw, które ich dotyczą a 78% nauczycieli bierze pod uwagę różne opinie swoich uczniów.

Uczniowie w naszej szkole podkreślają wartość dobrych relacji z nauczycielami, wskazując, że obok kolegów i koleżanek pozytywne relacje z nauczycielami powodują, że dobrze czują się w szkole. Na miłe samopoczucie w szkole wpływa między innymi fakt dobrze prowadzonych lekcji, dobre warunki do nauki w szkole, wyposażenie klas, a także sprzyjająca atmosfera i fajni nauczyciele. Niektórzy uczniowie podkreślili, że ważna jest dla nich pomoc pedagoga i psychologa szkolnego, którym można zwierzyć się z problemów.

98% uczniów czuje, że nauczyciele w szkole są życzliwi w tym 46% uważa, że wszyscy, 51% - nie wszyscy. Tylko 2% badanych nie odczuwa objawów życzliwości ze strony grona pedagogicznego. Uczniowie w zdecydowanej większości - 98% doświadcza sprawiedliwego traktowania ze strony nauczycieli, co również ma korzystny wpływ na ich dobre samopoczucie a tym samym właściwe zdrowie psychiczne.

Ważnym aspektem w kształtowaniu adekwatnego obrazu siebie u uczniów, ich poczucia własnej wartości jest dostrzeganie mocnych stron wychowanków. Na szczęście tylko 10% uczniów uważa, że nauczyciele nie dostrzegają w nich tego, co dobre. Dla każdego ważna jest świadomość możliwości szukania pomocy w razie potrzeby i przeżywanych kłopotów. 83% uczniów uważa, że nauczyciele w naszej szkole pomagają w rozwiązywaniu trudności w tym 46% respondentów podkreśla, że wszyscy, a 37%, że nie wszyscy.

Rozmowy z nauczycielami wskazują na najczęstsze problemy wśród wychowanków. Są to poza opisanym w pierwszej kolejności poczuciem własnej wartości także brak należytej uwagi ze strony rodziców, brak akceptacji rówieśniczej, problemy rodzinne oraz presja rówieśnicza.

Ankietowani uczniowie potwierdzają wskazane problemy. 71% przyznało, że nie wszyscy w ich klasie są życzliwi, 17% wskazuje wręcz na nieżyczliwość grupy klasowej, tylko 12% przyznaje, że wszyscy są wobec siebie życzliwi. Na brak akceptacji rówieśniczej skarży się 15% ankietowanych. 27% czuje się zaakceptowanym takim, jakim jest, zaś 34% nie przez wszystkich. $\frac{2}{5}$ uczniów ankietowanych przyznało, że nie wie czy rówieśnicy klasowi ich akceptują.

Oddziaływania wychowawczo – profilaktyczne szkoły od lat koncentrują się na budowaniu w naszej szkole atmosfery bezpieczeństwa, wzajemnego szacunku, życzliwości i pomocy koleżeńskiej wśród całej społeczności. Tym bardziej cieszy wzrost liczby uczniów, którzy twierdzą, że w razie kłopotów mogą liczyć na pomoc koleżeńską. Dzieci i młodzież, najczęściej w pierwszej kolejności, udają się z problemem do swoich koleżanek lub kolegów. To właśnie oni, jako pierwsi, mogą zauważyć niepokojące sygnały. Żeby odpowiednio zareagować, młodzi ludzie powinni wiedzieć, jak się zachować, co powiedzieć, czego nie mówić. Aż $\frac{4}{5}$ uczniów podkreśla, że ma w grupie kolegów i koleżanek na kogo liczyć w razie trudności. Potwierdzają to liczne przypadki poważnych problemów i trudności dostrzeżonych przez grupę rówieśniczą u koleżanek i kolegów oraz zgłoszonych pedagogowi czy psychologowi szkolnemu. Wskazuje to na wysoki poziom empatii u uczniów naszej szkoły.

Oprócz wsparcia ze strony dorosłych czy rówieśników, które jest nieodzowne w kształtowaniu dobrego samopoczucia u młodych, ważny jest też ich sposób i jakość spędzania wolnego czasu.

Wśród respondentów ankiety dominują następujące sposoby spędzania czasu poza zajęciami szkolnymi. Najwięcej, bo aż 71% badanych wskazuje na spotkania z przyjaciółmi/ kolegami/koleżankami. 63% badanych podaje, że odrabia lekcje i przygotowuje się do zajęć szkolnych. Tyle samo spędza czas na portalach społecznościowych, grach komputerowych czy przegląda you tube lub tik- tok.

54% respondentów wskazuje, że wolny czas spędza z rodzicami, 44% chodzi po sklepach, galeriach handlowo -rozrywkowych. Spośród pozostałych aktywności uczniowie wskazali:

- uprawianie sportu – 39%,
- czytanie książek – 36%,
- zajęcia artystyczne – 29%,
- pozaszkolną naukę języków obcych – 19%
- inne zajęcia / koła zainteresowań – 10%
- kultura – 7%
- zajęcia informatyczne – 5%.

Konstruktynne spędzanie wolnego czasu to jeden z ważniejszych czynników chroniących, dlatego tak istotne jest kształtowanie wśród naszych uczniów właściwych postaw i preferencji, a także kształtowanie zdrowych, higienicznych nawyków spędzania wolnego czasu. Zadanie to wskazane w programie wychowawczo – profilaktycznym jest więc jak najbardziej aktualne i powinno być kontynuowane. Badanie ankietowe pozwoliło także ocenić umiejętności radzenia sobie naszych uczniów z problemami. Jest to kompetencja społeczna mająca duży wpływ na poziom zdrowia psychicznego.

Wśród zachowań prezentowanych przez uczniów, gdy przeżywają trudności, mają problemy, znalazły się:

- słuchanie muzyki, oglądanie TV, czytanie – 61%
- szukanie samotności – 51%
- rozmowy z koleżankami/ kolegami – 46%
- natrętne myśli o problemie/ nieumiejętność odpoczynku – 39%
- zapominanie o trudnościach – 36%
- uprawianie sportu – 34%
- złość i kłótnie z najbliższymi – 34%
- objadanie się / stosowanie głodówek – 17%
- obrażanie się i „nicnierobienie” – 10%
- szukanie pomocy u nauczyciela/ pedagoga/psychologa – 10%
- niszczenie rzeczy – 10%
- palenie papierosów/ picie alkoholu – 2%
- leki/ środki narkotyczne – 2%
- pójście do kina/ na koncert – 2%
- inne – 27%

Wyniki te wskazują na konieczność dalszego rozwijania u uczniów kompetencji miękkich, prowadzenia warsztatów i zajęć rozwijających umiejętności radzenia sobie uczniom w sytuacjach trudnych w sposób konstruktywny, zapoznania z ćwiczeniami podnoszącymi poczucie własnej wartości, przekazania, jak patrzeć na siebie z miłością, szacunkiem, akceptacją.

Wszyscy nauczyciele w swoich oddziaływaniach podejmują tematykę zdrowia i zdrowia psychicznego zgodnie z zadaniami wskazanymi do realizacji w programie wychowawczo – profilaktycznym szkoły. Potwierdzają to także badania wśród uczniów, w których $\frac{4}{5}$ respondentów przyznało, że w naszej szkole zdrowie i dobre samopoczucie uważa się za ważną sprawę. 85% ankietowanych podkreśla, że uczniowie mogą proponować tematy o zdrowiu, które ich interesują, a 63% wskazuje na ciekawość tematyki zdrowia i dobrego samopoczucia. Niestety 56% uczniów nie dostrzega związku między realizacją takich tematów na lekcjach a dbałością o swoje zdrowie. Sami uczniowie są w zdecydowanej większości (aż 78 %) zadowoleni ze swojego zdrowia.

Wysokie zadowolenie uczniowie przejawiają także ze swojego charakteru – 76% ankietowanych, ze sposobów spędzania wolnego czasu – 83%, z możliwości rozwoju własnych zainteresowań – 93% oraz planów na przyszłość 71%.

Są to takie obszary życia młodych ludzi, które mają bardzo duży wpływ na ich codzienne samopoczucie i zadowolenie z życia, to zaś w znacznym stopniu ogranicza ryzyko depresji i stanów lekowych stanowiących współcześnie jeden z najpoważniejszych problemów młodych ludzi. Ważne jest, aby cały czas, niezależnie od pozytywnych wyników

badania ankietowych, były prowadzone szkolenia, warsztaty nauczycieli i przedstawiane na bieżąco aktualne problemy z jakimi mogą się borykać młodzi ludzie. Konieczne jest także podejmowanie tej tematyki na zajęciach z uczniami. Obserwuje się bowiem coraz liczniejsze przypadki zaburzeń osobowości wśród uczniów, wywołanych złą relacją z rodzicami, czy brakiem zainteresowania z ich strony. Pojawiają się też przypadki uczniów, których rodzice czy nauczyciele mają zbyt wygórowane oczekiwania wobec dzieci i one nie są w stanie im sprostać.

Młodzi ludzie mają dość dużą otwartość na mówienie o swoich problemach. Niestety często zdarza się, że osobami, które blokują najbardziej, są rodzice. To oni nie są gotowi usłyszeć od własnego dziecka „mam problem, mam depresję, chcę przyjąć leki, chcę iść do szpitala”. To kolejny obszar, który wymaga dalszych działań edukacyjnych.

Wyniki aktualnej diagnozy potwierdzają, że zagadnienia ujęte w programie wychowawczo – profilaktycznym szkoły są jak najbardziej aktualne i adekwatne do problemów i potrzeb środowiska szkolnego.

W poprzednich latach w oddziaływaniach wychowawczych i profilaktycznych szczególnie nacisk położono zgodnie z diagnozą oraz uwzględniając kierunki polityki oświatowej na wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny, wychowanie do wrażliwości na prawdę i dobro, kształtowanie właściwych postaw szlachetności, zaangażowania społecznego i dbałości o zdrowie. W naszych działaniach pragniemy także na bieżąco zapewniać wsparcie psychologiczne – pedagogiczne oraz wzmacniać pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa wśród całej społeczności.

W roku szkolnym 2023/2024 szczególny nacisk chcemy położyć na wsparcie uczniów w trudnościach emocjonalnych, a tym samym na przeciwdziałaniu agresji i przemocy zarówno rówieśniczej jak i domowej, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska samookaleceń.

Priorytet: WSZECHSTRONNY I HARMONIJNY ROZWÓJ OSOBOWOŚCI UCZNIÓW**Problem: NIEKTÓRZY UCZNIOWIE PREZENTUJĄ BRAK MOTYWACJI DO NAUKI I NIEREGULARNIE REALIZUJĄ OBOWIĄZEK SZKOLNY**

Cel:	Zwiększenie motywacji do nauki na miarę możliwości i predyspozycji uczniów z uwzględnieniem potrzeb i możliwości uczniów niepełnosprawnych. Poprawa systematycznego realizowania obowiązku szkolnego.
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice, nauczyciele
Zadania:	<ol style="list-style-type: none">1. Przedstawić korzyści płynących z systematycznej nauki.2. Zwiększać ciekawość wobec otaczającego świata.3. Stwarzać sytuacje umożliwiające rozwój wiedzy i umiejętności uczniów.4. Stosować różnorodne metody i formy pracy z uczniami.5. Indywidualizować pracę z uczniami.6. Stosować pozytywne wzmocnienia nawet po osiągnięciu małych sukcesów.7. Odkrywać talenty i rozwijać możliwości na zajęciach pozaszkolnych.8. Wprowadzać innowacje pedagogiczne, których celem jest zwiększenie motywacji uczniów.9. Systematycznie monitorować frekwencję uczniów na zajęciach lekcyjnych.10. Zwiększyć współpracę z rodzicami w zakresie kontroli obowiązku szkolnego.
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none">• Obserwowanie uczniów podczas bieżącej pracy• Diagnoza słabych i mocnych stron ucznia, systematyczne rozpoznawanie psychofizycznych i edukacyjnych możliwości dzieci.• Zajęcia psychoedukacyjne i warsztaty dotyczące aktywnego uczenia się.• Analiza postaw różnych ludzi na lekcjach wychowawczych, języka polskiego, lekcji bibliotecznym w oparciu o literaturę, film, zachowania kolegów.• Warsztaty prowadzone przez psychologa i pedagoga w zakresie motywacji do nauki.• Organizowanie koleżeńskiej pomocy w nauce.• Indywidualne konsultacje oraz zajęcia o charakterze wspierającym organizowane w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej.• Analiza frekwencji uczniów.• Systematyczna współpraca z rodzicami uczniów w zakresie realizacji obowiązku szkolnego.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog,
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

Problem: UCZNIOWIE NIECHĘTNIE ROZWIJAJĄ SWOJE UZDOLNIENIA I ZAINTERESOWANIA

Cel:	Wspieranie uzdolnień i rozwój zainteresowań.
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice, nauczyciele
Zadania:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznać możliwości, uzdolnienia i zainteresowania uczniów. 2. Rozwijać zainteresowania i zdolności uczniów. 3. Zapewnić urozmaiconą ofertę zajęć pozalekcyjnych rozwijających uzdolnienia i zainteresowania uczniów. 4. Stwarzać indywidualne programy dla uczniów uzdolnionych, wspierające i rozwijające ich talenty. 5. Organizować rozmaite konkursy i umożliwiać w nich udział uczniów z predyspozycjami w danym obszarze zainteresowań. 6. Nawiązać współpracę z instytucjami zewnętrznymi rozwijającymi zainteresowania dzieci i młodzieży. 7. Rozwijać umiejętności rozpoznawania własnych uzdolnień. 8. Podnosić efekty kształcenia poprzez uświadamianie wagi edukacji i wyników egzaminów zewnętrznych. 9. Uczyć planowania i dobrej organizacji własnej pracy.
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnoza ucznia zdolnego – kierowanie do PPP. • Przygotowanie programów artystycznych na uroczystości szkolne, prezentowanie talentów na forum szkoły • Stworzenie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych z uwzględnieniem zainteresowań uczniów. • Realizacja konkursu „Mam talent” i umożliwienie prezentowania się uczniów na forum szkoły. • Realizacja zajęć SKS i rozwijanie sportowych zainteresowań uczniów. • Prezentacja sportowych talentów uczniów podczas szkolnych rozgrywek sportowych, turniejów i zawodów międzyklasowych (Dzień Patrona, festyny rodzinne) • Umożliwienie prezentacji uzdolnień poprzez udział w konkursach, olimpiadach, zawodach i innych formach sprawdzenia i przedstawienia swoich możliwości przez uczniów. • Indywidualizacja pracy z uczniami zdolnymi. • Prowadzenie kółek zainteresowań dla uczniów zgodnie z diagnozą potrzeb. • Zajęcia z orientacji zawodowej. • Prowadzenie lekcji wychowawczych poświęconych tematyce wartości nauki i planowania własnej pracy.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

Priorytet: POŻĄDANE CECHY OSOBOWOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI, KULTURA OSOBISTA UCZNIA
Problem: UCZNIOWIE WYKAZUJĄ BRAK PODSTAWOWYCH KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH

Cel:	Kształtowanie u uczniów podstawowych umiejętności społecznych
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice.
Zadania:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczyć uczniom wiedzy na temat komunikacji i jej roli w życiu. 2. Wyposażyć uczniów w umiejętność pracy w grupie. 3. Niwelować lęk uczniów przed podejmowaniem wyzwań i zadań. 4. Umożliwić uczniom samopoznanie i kształtować umiejętność samooceny. 5. Uwrażliwiać na tolerancję wobec odmiennych poglądów. 6. Współpracować z rodzicami w zakresie kształtowania u uczniów umiejętności społecznych. 7. Kształtować szacunek do ludzi, wrażliwość na potrzeby drugiego człowieka.
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia psychoedukacyjne dotyczące rozwijania kompetencji życiowych. • Lekcje wychowawcze w formie warsztatów kształtujących kompetencje społeczne. • Praca psychoedukacyjna w mniejszych grupach (dzieci zdiagnozowane z deficytami w poszczególnych obszarach). • Zajęcia dla uczniów w ramach ppp – rozwijające kompetencje emocjonalno – społeczne. • Stosowanie na poszczególnych lekcjach metody projektu. • Toutoring nauczycieli – prowadzenie ucznia w rozwoju. • Kształtowanie postawy wolontariatu. • Indywidualne zajęcia o charakterze terapeutycznym organizowane w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog, specjaliści zewnętrzni.
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

Problem: UCZNIOWIE NIE RADZĄ SOBIE Z WYRAŻANIEM EMOCJI

Cel:	Poznanie własnej sfery uczuciowej i umiejętności wyrażania swoich uczuć oraz respektowania uczuć innych.
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice, nauczyciele
Zadania:	<ol style="list-style-type: none">1. Dostarczyć uczniom wiedzę na temat emocji, ich rozpoznawania, nazywania i wyrażania.2. Wskazywać związek między potrzebami człowieka a uczuciami.3. Stwarzać sytuacje umożliwiające poznanie własnych emocji oraz emocje innych ludzi.4. Uwrażliwiać na tolerancję wobec odmiennych uczuć i poglądów.5. Umożliwić poznanie sposobów radzenia sobie ze stresem.
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none">• Zajęcia psychoedukacyjne dotyczące rozpoznawania i wyrażania emocji prowadzone w ramach lekcji wychowawczych, zajęć rozwijanych kompetencje emocjonalno - społeczne.• Debaty klasowe na temat asertywności w życiu człowieka.• Analiza postaw różnych ludzi na lekcjach wychowawczych, języka polskiego, lekcji bibliotecznych w oparciu o literaturę, film, zachowania kolegów.• Indywidualne konsultacje oraz zajęcia o charakterze terapeutycznym organizowane w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej.• Zajęcia grupowe dla dzieci nieradzących sobie z sytuacją rozwodową rodziców.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog, pracownik firmy zewnętrznej
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

Problem: UCZNIOWIE W WIELU SYTUACJACH NIE SĄ SAMODZIELNI

Cel:	Usamodzielnienie uczniów z praktycznego i psychicznego punktu widzenia
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice, nauczyciele, pracownicy szkoły
Zadania:	<ol style="list-style-type: none">1. Stwarzać sytuacje, w których dziecko wykaże się samodzielnością.2. Uwrażliwiać rodziców na problem braku samodzielności.3. Ukazywać konsekwencje braku samodzielności w dalszym życiu.
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none">• Stawiać wymagania w zakresie czynności samoobsługowych podczas zajęć szkolnych i pozaszkolnych.• Debaty klasowe, scenki dramatyczne na temat samodzielności w życiu człowieka.• Pogadanki dla rodziców podczas zebrań i konsultacji, zwracanie uwagi na wdrażanie dzieci do samodzielności.• Pedagogizacja dla rodziców „Wymagania wobec dzieci – krzywda czy dobrodziejstwo?”• Pomoc w adaptacji szkolnej – zajęcia indywidualne i grupowe dla dzieci oraz konsultacje dla rodziców.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog.
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

Problem: UCZNIOWIE CZĘSTO PREZENTUJĄ NIEWŁASCIWE POSTAWY I WARTOŚCI

Cel:	Kształtowanie w uczniach właściwych postaw oraz wartości takich jak: szacunek, tolerancja, wyrozumiałość, przyjaźń, zaufanie, prawda, odpowiedzialność, kultura, dobro, sprawiedliwość, godność osobista
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice, nauczyciele
Zadania:	<ol style="list-style-type: none">1. Dostarczyć uczniom wiedzę na temat wartości.2. Wskazywać związek między potrzebami człowieka a prezentowanymi wartościami.3. Stwarzać sytuacje umożliwiające ukazywanie, prezentowanie właściwych wartości w codziennych sytuacjach.4. Uwrażliwiać na tolerancję wobec odmiennych uczuć i poglądów.5. Uczyć dokonywania właściwych wyborów, odróżniania dobra od zła, właściwych i niewłaściwych zachowań.6. Kształtować umiejętność wyrażania krytyki oraz krytycznego oceniania negatywnych postaw i zachowań.7. Kształtować postawę szacunku wobec środowiska naturalnego.
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none">• Zajęcia psychoedukacyjne dotyczące wartości prowadzone w ramach lekcji wychowawczych, zajęć z psychologiem i pedagogiem.• Debaty klasowe na temat wartości w życiu człowieka.• Analiza postaw różnych ludzi na lekcjach wychowawczych, języka polskiego, lekcji bibliotecznych w oparciu o literaturę, film, zachowania kolegów.• Egzekwowanie w sytuacjach codziennych zachowań pożądanых, zwracanie uwagi na wysoką kulturę osobistą.• Stosowanie jasnych kryteriów oceniania zachowania.• Rozwijanie właściwych postaw dzięki organizacji wyjść do teatru, kina, na wycieczki, do domów kultury, udziału w rozmaitych przedsięwzięciach i imprezach szkolnych i pozaszkolnych itp.• Udział w akcji sprzątanie świata.• Udział w akcjach charytatywnych na rzecz zwierząt, wycieczkach krajoznawczych.• Indywidualne konsultacje oraz zajęcia o charakterze terapeutycznym organizowane w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog, rodzice
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

Priorytet: DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO UCZNIÓW

Problem: UCZNIOWIE NIE RADZĄ SOBIE W ROZWIĄZYWANIU KONFLIKTÓW, PREZENTUJĄ POSTAWY AGRESYWNE

Cel:	Kształtowanie w uczniach umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami, panowania nad agresją.
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice, nauczyciele
Zadania:	<ol style="list-style-type: none">1. Diagnozować przyczyny zachowań agresywnych i przemocowych.2. Dostarczyć uczniom wiedzę na temat przyczyn i skutków agresji.3. Diagnozować przyczyny samookaleczeń.4. Udzielać wsparcia uczniom samookaleczającym się.5. Wskazywać konstruktywne sposoby rozwiązywania konfliktów (np. metoda mediacji).6. Dbać o piękno języka ojczystego – zapobiegać wulgaryzmem.7. Uwrażliwiać na potrzeby drugiego człowieka.8. Wzmacniać poczucie własnej wartości uczniów.9. Kształtować umiejętność przyjmowania krytyki.10. Uczyć właściwego pojęcia tolerancji, odwagi w reagowaniu na niesprawiedliwość, krzywdę drugiego człowieka, agresję
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none">• Cykliczne badania wśród społeczności szkolnej dot. bezpieczeństwa w szkole i poza nią.• Monitoring zachowań agresywnych.• Systematyczne stosowanie procedury szkolnych niebieskich kart.• Współpraca z policją, sądem, kuratorami, placówkami opiekuńczymi w zakresie przeciwdziałania zachowaniom agresywnym i samoagresywnym.• Zajęcia psychoedukacyjne dotyczące rozwiązywania konfliktów prowadzone w ramach lekcji wychowawczych, zajęć z psychologiem i pedagogiem.• Realizacja programów przeciwdziałania agresji i przemocy.• Programy prewencyjne i interwencje profilaktyczne dla uczniów przejawiających zachowania agresywne.• Organizacja systematycznych zespołów wychowawczych w celu omawiania bieżącej sytuacji uczniów.• Stosowanie kontraktów indywidualnych dla uczniów łamiących normy i zasady funkcjonowania w szkole, prezentujących zaburzone zachowania.• Indywidualne konsultacje dla uczniów i rodziców oraz zajęcia o charakterze terapeutycznym organizowane w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog, rodzice
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

Problem: NIEKTÓRZY UCZNIOWIE FUNKCJONUJĄ W RODZINACH DYSFUNKCYJNYCH

Cel:	Pomoc uczniom wychowującym się w rodzinach dysfunkcyjnych
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice, nauczyciele
Zadania:	<ol style="list-style-type: none">1. Diagnozować sytuację rodzinną uczniów.2. Otoczyć szczególną opieką uczniów wychowujących się w rodzinach alkoholowych, przemocowych, niewydolnych wychowawczo, z niepełnosprawnością itp.3. Współpracować z instytucjami pracującymi na rzecz rodziny.
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none">• Systematyczne badania ankietowe dotyczące sytuacji rodzinnej uczniów.• Kierowanie uczniów wychowujących się w rodzinach z dysfunkcją do placówek opiekuńczych (światlice socjoterapeutyczne, środowiskowe).• Współpraca z placówkami opiekuńczymi, do których uczęszczają uczniowie z rodzin dysfunkcyjnych.• Współpraca z kuratorami sprawującymi nadzór nad rodzinami uczniów.• Indywidualne konsultacje oraz zajęcia o charakterze terapeutycznym organizowane w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog, instytucje zewnętrzne.
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

Problem: ISTNIEJE RYZYKO EKSPERYMENTOWANIA PRZEZ UCZNIÓW ZE ŚRODKAMI ODURZAJĄCYMI ORAZ PODEJMOWANIA ZACHOWAŃ PROWADZĄCYCH DO UZALEŻNIEŃ

Cel:	Zapobieganie używaniu substancji psychoaktywnych przez uczniów oraz uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice, nauczyciele
Zadania:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorować zjawisko sięgania przez uczniów po używki. 2. Diagnozować przyczyny sięgania przez uczniów po środki psychoaktywne. 3. Dostarczyć uczniom wiedzę na temat skutków sięgania po środki uzależniające. 4. Wskazywać konstruktywne sposoby spędzania wolnego czasu, wolnego od nałogów. 5. Uczyć dobrego korzystania z mediów. 6. Przedstawiać konsekwencje nadmiernego korzystania z mediów (gry komputerowe, TV).
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Cykliczne badania wśród społeczności szkolnej dot. sięgania po używki. • Monitorowanie ryzykownych zachowań uczniów ukierunkowanych na uzależnienia. • Systematyczne stosowanie procedur zapobiegania zachowaniom niepożądanym. • Współpraca z policją, sądem, kuratorami, placówkami opiekuńczymi w zakresie sięgania po używki i uzależnieniom dzieci i młodzieży. • Warsztaty profilaktyczne zgodne z zapotrzebowaniem poszczególnych zespołów klasowych. • Realizacja programów i projektów profilaktycznych. • Programy prewencyjne i interwencje profilaktyczne dla uczniów przejawiających zachowania ryzykowne. • Stosowanie kontraktów indywidualnych dla uczniów łamiących normy i zasady funkcjonowania w szkole. • Spotkania edukacyjne dla rodziców: „Jak rozpoznać czy dziecko sięga po środki uzależniające?”, „Moje dziecko i używki”, „Uzależnienia XXI wieku wśród dzieci i młodzieży” itp. • Warsztaty dla nauczycieli dotyczące rozpoznawania objawów sięgania po środki psychoaktywne, procedura postępowania z uczniem będącym pod wpływem środków odurzających”, itp. • Indywidualne konsultacje oraz zajęcia o charakterze terapeutycznym organizowane w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog, rodzice.
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

Problem: BRAK HIGIENY OSOBISTEJ ORAZ WŁAŚCIWYCH NAWYKÓW ŻYWIENIOWYCH U UCZNIÓW

Cel:	Poznanie i utrwalenie podstawowych zasad higieny osobistej oraz uświadomienie zagrożeń wynikających z jej zaniedbań
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice, nauczyciele
Zadania:	<ol style="list-style-type: none">1. Dostarczyć uczniom wiedzę na temat zasad higieny osobistej.2. Wskazać związek między higieną a zdrowiem.3. Kształtować zdrowe nawyki higieniczne w praktyce.4. Uświadomić rodzicom potrzebę dbania o higienę osobistą wśród dzieci i młodzieży zwłaszcza w okresie dojrzewania.5. Rozwijać wrażliwość na potrzeby i problemy innych uczniów w zakresie dbałości o zdrowie.6. Promować zdrowy tryb życia
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none">• Zajęcia warsztatowe dla uczniów i rodziców na temat higieny osobistej.• Systematyczna kontrola czystości.• Pogadanki na temat higieny osobistej na lekcjach wychowawczych.• Organizacja dnia promocji zdrowia.• Organizacja dnia walki z otyłością.• Spotkania ze specjalistami w zakresie chorób XXI w. (cukrzyca, otyłość, anoreksja, bulimia).• Realizacja zajęć z zakresu promocji zdrowia.• Organizacja Dnia Sportu (zajęcia o zdrowym stylu odżywiania się oraz znaczeniu ruchu w życiu człowieka).
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog, rodzice.
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

Problem: TRUDNOŚCI W FUNKCJONOWANIU NIEKTÓRYCH UCZNIÓW OBSZARZE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Cel:	Poszerzanie wiedzy uczniów na temat wpływu sytuacji kryzysowej na funkcjonowanie w szkole oraz możliwości uzyskania pomocy w szkole i poza szkołą
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice, nauczyciele
Zadania:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnozować problemy związane z funkcjonowaniem uczniów. 2. Wspierać uczniów, u których rozpoznano objawy depresji lub obniżenia kondycji psychicznej. 3. Dostarczać informacje dotyczące zagrożeń związanych ze zdrowiem psychicznym. 4. Odbudowywać i umacniać u uczniów prawidłowe relacje w grupie klasowej, poczucie wspólnoty 5. Udzielać wsparcia psychologicznego w związku z sytuacjami traumatycznymi i kryzysowymi uczniów . 6. Zapoznać uczniów z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych. 7. Rozpoznać potrzeby i zagrożenia uczniów - cudzoziemców wynikających z ich sytuacji kryzysowej.
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> • Pogadanki na temat zagrożeń zdrowia psychicznego. • Zajęcia indywidualne w formie konsultacji dla uczniów i rodziców z zaburzeniami lękowymi związanymi z sytuacjami kryzysowymi i traumatycznymi. • Warsztaty klasowe dotyczące radzenia sobie ze stresem. • Spotkania edukacyjne dla chętnych uczniów dotyczące depresji dziecięcej oraz zaburzeń zdrowia psychicznego. • Indywidualne rozmowy wspierające z każdym uczniem cudzoziemskim, jego rodzicami. Ustalenie zakresu dalszych działań.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog, rodzice.
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

Priorytet: POSZANOWANIE DLA DZIEDZICTWA NARODOWEGO ORAZ KULTURY I TRADYCJI

Problem: UCZNIOWIE NIE PREZENTUJĄ POSTAWY SZACUNKU DLA DZIEDZICTWA NARODOWEGO ORAZ KULTURY I TRADYCJI

Cel:	Kształtowanie poczucia przynależności do wspólnoty narodowej oraz postawy patriotycznej i kultywowania tradycji.
Odbiorcy:	Uczniowie, rodzice, nauczyciele
Zadania:	<ol style="list-style-type: none">1. Dostarczyć uczniom wiedzę na temat historii i tradycji narodowych.2. Dbać o odpowiedzialność za dużą i małą ojczyznę.3. Dbać o pielęgnowanie tradycji regionalnych.4. Kreować życie kulturalne szkoły.5. Kształtować tożsamość narodową uczniów.6. Kształtować u uczniów umiejętność samorządności.7. Rozwijać poszanowanie dziedzictwa narodowego i kształtować świadomość narodową.8. Wskazywać autorytety i wzorce moralne.
Forma realizacji:	<ul style="list-style-type: none">• Zaznajomienie uczniów od najmłodszych lat z symbolami narodowymi.• Egzekwowanie znajomości hymnu Polski.• Dbałość o uroczysty strój podczas obchodów świąt narodowych oraz uroczystości szkolnych.• Organizacja Biesiady Śląskiej.• Zapoznanie z postaciami patronów szkoły, obchody święta patrona.• Zapoznanie z treściami dotyczącymi regionu (organizacja wycieczki po Rudzie Śląskiej, zapoznanie z treściami legend, historii i zabytków małej ojczyzny).• Wychowanie w duchu tolerancji dla innych narodów, ras.• Działalność samorządowa uczniów (mały i duży samorząd).• Świątowanie rocznic i wydarzeń patriotycznych, lekcje wychowawcze na temat patriotyzmu.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor, wychowawca, nauczyciele, pedagog/psycholog, rodzice.
Termin realizacji	Cały okres trwania programu

XIII. Ewaluacja:

Analiza osiągnięć i porażek wychowawczych:

- hospitacje lekcji, zajęć pozalekcyjnych,
- analiza dokumentacji wychowawców i nauczycieli przedmiotów oraz pedagoga i psychologa szkolnego,
- ankiety, testy, sondaże kierowane do nauczycieli, uczniów i rodziców,
- sprawozdania.

Wychowawcy opracowują roczne programy wychowawczo - profilaktyczne klasy w oparciu o program wychowawczo – profilaktyczny szkoły. Wszyscy nauczyciele co roku składają sprawozdania z realizacji programu.